

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Δεύτερος

Συνδρομή ἑτησίαι: Ἐν Ἑλλάδι: φρ. 10, ἐν τῇ ἀλλοδ. φρ. 20 — Αἱ συνδρομαὶ ἀρχ. ἀπὸ 1 ἰαν. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἴνε ἰσχύουσιν — Τῆς προηγ. φύλλου λ. 30 — Γραμ. τῆς Διοικήσεως: 108. Σταθίου, 6.

11 Ἰουλίου 1876

ΕΚ ΤΩΝ ΤΟΥ ΦΡΑΓΚΛΙΝΟΥ

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ ΕΚ ΤΗΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ ΤΟΥ BENIAMIN ΦΡΑΓΚΛΙΝΟΥ

Ἐγεννήθην ἐν Βοστώνῃ, καὶ ὀφείλω τὰ πρῶτα τῆς παιδείας μου μαθήματα εἰς τὰ ἐν τῇ πόλει ταύτῃ ἄμισθα γραμματικὰ λεγόμενα σχολεῖν. Ὅθεν ἀφίνω εἰς τοὺς ἐκτελεστάς τῆς διαθήκης μου ἑκάτὸν λίρας στερολίνας, τὰς ὁποίας οὗτοι, ἡ δ' ἐπιζῶν ἐξ αὐτῶν, θέλουν πληρώσει εἰς τοὺς κυβερνήτας ἢ διευθυντάς τῶν εἰρημένων ἀμίσθων τῆς πατρίδος μου σχολείων, ἵνα τεθῶσι παρ' αὐτῶν, ἢ τῶν κατὰ κκίρὸν ἐπιμελητῶν ἢ διευθυντῶν αὐτῶν, εἰς τοκισμὸν διηνεκῇ. Διὰ τοῦ τόκου τῶν χρημάτων τούτων θέλω ν' ἀγοράζωνται ἀργυρὰ μετάλλια, τὰ ὅποια νὰ διανέμονται παρὰ τῶν διευθυντῶν ὡς ἀμοιβαὶ εἰς τοὺς εὐδοκιμοῦντας μαθητὰς, καθ' ὃν καταλληλότερον τρόπον κανονίσωσιν οἱ πρόκριτοι τῆς πόλεως.

Καθ' ὃν κκίρὸν ἔτυχε νὰ ἐξασκῶ διάφορα ἐν τῷ βίῳ μου ἐπαγγέλματα, ὡς χαρτοπώλης, τυπογράφος καὶ ταχυδρομικὸς ἐπιστάτης, ἔμεινε νὰ μοὶ χρεωστῶνται πολλὰ μικρὰ ποσότητες ἐκ διαφόρων τυπώσεων, πωλήσεων χάρτου καὶ βιβλίων, ταχυδρομικῶν καὶ ἄλλων τινῶν πραγμάτων. Τὰ ποσὰ ταῦτα δὲν εἶχα προφθάσει νὰ τὰ εἰσπράξω, ὅτε, κατὰ τὸ 1757, ἀπεστάλην παρὰ τῆς Συνελεύσεως τῆς Πενσυλβανίας, ὡς πράκτωρ αὐτῆς, εἰς Ἀγγλίαν, ὅπου νεώτεροι διαταγαὶ μ' ἐκράτησαν μέχρι τοῦ 1775. Κατὰ τὴν ἐν τῷ ἔτει τούτῳ ἐπιστροφὴν μου, μὲ κατέλαβαν ἀμέσως αἱ ἀσχολίαι τῆς Συνόδου. ἔπειτα, κατὰ τὸ 1776, ἀπεστάλην εἰς Γαλλίαν, ὅπου καὶ ἔμεινα ἐννέα ἔτη, καὶ δὲν ἐπέστρεψα εἰμὴ κατὰ τὸ 1785. Αἱ ἀνωτέρω λοιπὸν πιστώσεις, μὴ ζητηθεῖσαι παρ' ἐμοῦ καθ' ὅλον τὸ μακρὸν αὐτὸ διάστημα, ἔμειναν ὡς παραγεγραμμένα, ἂν καὶ μοὶ χρεωστοῦνται νομίμως, μετενεχθεῖσαι εἰς τὸ μέγα βιβλίον τῶν δοσοληψιῶν μου ὑπὸ στοιχ. Ε. Ὅλα τὰ ποσὰ ταῦτα χαρίζω καὶ κληροδοτῶ εἰς τὸ νοσοκομεῖον τῆς Πενσυλβανίας, ἐλπίζων ὅτι ὅσοι τῶν ὀφειλετῶν μου, ἢ τῶν κληρονόμων τῶν, ἡδύναντο νὰ φέρωσιν ἐνστάσεις εἰς τὴν ἐξόφλησιν τοσοῦτο παλαιῶν χρεῶν, θέλουν ἤδη εὐαρεστηθῇ νὰ τὰ πληρώσωσι,

λόγῳ φιλάνθρωπίας καὶ συνδρομῆς, εἰς τοιοῦτο εὐεργετικὸν κατὰστημα. Ἡξεύρω ὅτι τινὲς τῶν εἰσπραξέων εἶναι ἀκατόρθωτοι· πλὴν ἐλπίζω ὅτι ὅλ' ἀκατόρθωτῇ νὰ εἰσπραχθῇ ἀρκετὸν ποσόν. Πιθανὸν προσέτι εἶναι νὰ εὐρεθῶσι μερικοὶ οἵτινες εἶναι μὲν σημειωμένοι εἰς τὸ βιβλίον μου ὡς ὀφειλέται, ἔχουν δὲ ἄλλας κατ' ἐμοῦ ἀπαιτήσεις. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, οἱ διοικηταὶ τοῦ εἰρημένου νοσοκομείου θέλουν ἐνεργῆσαι ὅλας τὰς δεούσας ἐκπτώσεις, καὶ πληρώσει μάλιστα τὴν διαφορὰν, ἐὰν τοῦτο ἀποδειχθῇ δίκαιον.

Παρειτήρησα ὅτι, μεταξὺ τῶν τεχνιτῶν, οἱ καλοὶ μαθητευόμενοι γίνονται συνήθως καλοὶ πολῖται. Ἐγὼ αὐτὸς ὑπῆρξα μαθητευόμενος τῆς τυπογραφικῆς, ἐν τῇ πατρίδι μου, καὶ μετὰ ταῦτα, διὰ δανείων τινῶν δοθέντων μοι ὑπὸ δύο ἀγαθῶν μου φίλων, ἐγκτεστέθην ἐν Φιλαδελφείᾳ, καὶ τοῦτο ἐγένετο ἀρχὴ τῆς τύχης μου καὶ τῆς τυχόν ὠφελιμότητος τοῦ βίου μου. Ἐπιθυμῶ λοιπὸν νὰ πράξω τὸ καλὸν, καὶ μετὰ τὸν θάνατόν μου, ἂν ἦναι δυνατόν, συντελῶν εἰς τὴν ἐκπαίδευσιν καὶ τὴν πρόοδον νέων ἄλλων, δυναμένων νὰ ὠφελήσωσι τὴν πατρίδα τῶν εἰς τὰς δύο ταύτας πόλεις· καὶ, πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον, ἀφαιρῶν δύο χιλιάδας λιρῶν, ἐκ τῶν ὁποίων δίδω τὸ ἥμισυ εἰς τοὺς κατοίκους τῆς Βοστώνης καὶ τὸ ἕτερον ἥμισυ εἰς τοὺς κατοίκους τῆς Φιλαδελφείας, παραγγέλλων νὰ χρησιμεύσωσιν ἀμφοτέρω τὰ ποσὰ ταῦτα εἰς τὴν ἀνωτέρω δηλωθεῖσαν χρῆσιν.

Ἐὰν οἱ κάτοικοι τῆς Βοστώνης δεχθῶσι τὸ εἰρημένον ποσὸν τῶν χιλίων λιρῶν, θέλουν διαχειρισθῇ αὐτὸ διὰ πολιτῶν τῆς ἐκλογῆς τῶν, συμπραττόντων μετὰ τῶν ἐφημερίων τῶν ἀρχαιοτέρων ἐκκλησιῶν, ἐπισκοπικῆς, συνοδικῆς καὶ πρεσβυτερικῆς, τῆς πόλεως, δανείζοντες αὐτὸ, ἐπὶ τόκῳ πέντε τοῖς ἑκάτὸν κατ' ἔτος, εἰς νέους τεχνίτας ἐγγράμους, ἡλικίας κατωτέρης τῶν εἰκοσιπέντε ἐτῶν, οἵτινες ἐμαθήτευσαν ἐν τῇ εἰρημένῃ πόλει, καὶ ἐξεπλήρωσαν τὰ καθήκοντα καὶ τὰς ὑποχρεώσεις τῆς μαθητείας τῶν, λαβόντες ἀποδεικτικὰ φιλοπονίας καὶ χρηστηθείας, ὑπογεγραμμένα τοῦλάχιστον ὑπὸ δύο χρηστῶν πολιτῶν. Οἱ δύο οὗτοι πολῖται θέλουν συγχρόνως ἐγγυηθῇ διὰ τὴν ἀπόδοσιν τοῦ χρέους ἐν τῇ λήξει τῆς προθεσμίας, ὡς καὶ διὰ τὴν ἀπόσπασιν τῶν τόκων. Ὅλα τὰ τοιαῦτα ἐμόλογα

θέλουν διαλαμβάνει τὸ ὀφειλόμενον ποσὸν εἰς ἰσπανικά διόσηλα, ἢ εἰς κυκλοφοροῦντα χρυσὰ νομίσματα. Οἱ δὲ διευθύνται θέλουν κρατεῖν ἐν ἡ πλειότερα βιβλία, ἐν οἷς θέλουν ἐγγράφει τὰ δνόματα τῶν ζητούντων καὶ τῶν λαμβανόντων δάνεια, τὰ δνόματα τῶν ἐγγυητῶν, τὸ ποσὸν τοῦ δανείου, τὴν χρονολογίαν, καὶ οἷανδήποτε ἄλλην σημείωσιν ἀναγκαίαν εἰς τὴν τάξιν καὶ τὴν ἀσφάλειαν τῆς διαχειρίσεως. Ἐπειδὴ τὸ κεφάλαιον τοῦτο σκοπὸν ἔχει τὴν πρὸς ἐγκατάστασιν συνδρομὴν νέων τεχνιτῶν ἐγγράμων, τὰ εἰρημένα δάνεια θέλουν εἶσθαι ἀνάλογα πρὸς τὰς ἀνάγκας τῶν, κατὰ τὴν κρίσιν τῶν διευθυντῶν, προσδιοριζομένων ὡς ἀνωτάτου μὲν ὅρου τῶν ἐξήκοντα, ὡς κατωτάτου δὲ τῶν δεκαπέντε λιρῶν πρὸς ἕκαστον τεχνίτην. Ἐὰν ὁ ἀριθμὸς τῶν αἰτούντων καὶ συμμορφουμένων πρὸς τὰ ἀνωτέρω ᾖ ἵνα τοιοῦτος ὥστε δὲν ἀρκεῖ τὸ διαθέσιμον ποσὸν εἰς τὸ νὰ δοθῇ εἰς ἕκαστον τὸ μέρος ὅπερ ἤθελε, κατὰ τὰ ἀνωτέρω, κριθῇ εὖλογον, ἢ ἐλάττωσις θέλει γίνεσθαι κατ' ἀναλογίαν, καὶ εἰς τρόπον ὥστε νὰ μὴ μείνῃ οὐδείς ἀβοήθητος.

Μικραὶ θὰ ᾖναι κατ' ἀρχὰς αἱ βοήθειαι αὐταὶ· ἐπειδὴ ὅμως τὸ κεφάλαιον θέλει αὐξάνει ἐκ τῆς προσθήκης τῶν τόκων, ἢ ἐν τῷ μέλλοντι ὠφέλεια θὰ ᾖναι μεγαλητέρα. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ νὰ ὠφελῶνται διαδοχικῶς περισσότεροι νέοι τεχνίται, καὶ νὰ εὐκολύνεται ἡ ἐπιστροφή τῶν δανείων, πᾶς ὀφειλέτης πρέπει νὰ ὑποχρεωθῇ νὰ πληρῶνῃ, μετὰ τῶν ἐνιαυσίων τόκων, καὶ ἐν εἰκοστημῶριον τοῦ κεφαλαίου, σχηματιζομένου οὕτω ποσοῦ ἀνωτέρου, πρὸς χορηγίαν νέων δανείων.

Ἐπειδὴ εὐτυχῶς πιστεύεται ὅτι θὰ εὐρίσκωνται πάντοτε ἐν Βοστώνῃ πολῖται ἐνάρετοι καὶ ἀγαθοεργοί, διατεθειμένοι νὰ ἀφιερῶσιν ἐν μέρος τοῦ καιροῦ τῶν πρὸς ὄφελος τῆς νέας γενεᾶς, καὶ ἀναλάβωσι τὴν ἐποπτείαν καὶ διαχείρισιν τοῦ καθιδρύματος τούτου δωρεάν, ἐλπίζω ὅτι κἀνὲν μέρος τοῦ εἰρημένου ποσοῦ δὲν θὰ μείνῃ ἐπιπολὺ ἀργόν, οὔτε θ' ἀποτραπῇ εἰς ἄλλας χρήσεις, ἀλλὰ τὸν ἀντικεινὸν θὰ αὐξάνῃ πάντοτε διὰ τῶν τόκων.

Διαλογιζόμενος εἰς ποῖα ἀπρόοπτα περιστατικά αἱ ὑποθέσεις καὶ οἱ σκοποὶ τῶν ἀνθρώπων εἶναι ὑποκείμενοι ἐν διαστήματι τόσον μακροῦ χρόνου, στοχάζομαι ὅτι ἐφάνην ἵσως ὑπὲρ τὸ δέον αἰσιόδοξος, φαντασθεὶς ὅτι αἱ παρούσαι διατάξεις μου, ἂν ἐπιχειρηθῇ ἡ ἐκτέλεσις αὐτῶν, μέλλουν νὰ ἐξακολουθήσωσιν ἄνευ διακοπῆς, καὶ παραγάγωσι τὰ παρ' ἐμοῦ προσδοκώμενα ἀποτελέσματα. Ἐλπίζω μολαταῦτα ὅτι, ἂν οἱ κἀτοιχοὶ τῶν δύο πόλεων δὲν κρίνωσι καλὸν νὰ προβῶσιν εἰς τὴν εἰρημένην ἐκτέλεσιν, θὰ θεωρήσωσι τοῦλάχιστον τὴν προσφορὰν τῆς παρούσης δωρεᾶς ὡς ἀπόδειξιν τῆς καλῆς μου θελήσεως, ὡς δείγμα τῆς εὐγνωμοσύνης μου, καὶ ὡς

μαρτύριον τῆς ἀκράτου ἐπιθυμίας τοῦ νὰ φανῇ πρὸς αὐτὰς ὠφέλιμος καὶ μετὰ τὸν θάνατόν μου. Ἐπιθυμῶ ἐκ βάθους καρδίας νὰ δοκιμάσωσιν ἀφ' ὅτερ' ἂν νὰ πραγματοποιήσωσι τὸ σχέδιόν μου, διότι φρονῶ ὅτι, ἂν ἐγερθῶσιν ἀκολουθῶς δυσκολίαι οἰαιδῆποτε, θὰ εὐρεθῶσι συγχρόνως καὶ τὰ μέσα τῆς ὑπερνικήσεως αὐτῶν, καὶ ὅτι τελευταῖον τὸ σχέδιόν μου τοῦτο δὲν θὰ θεωρηθῇ δυσεκτέλεστον. Ἐὰν ἡ μία ἐκ τῶν δύο εἰρημένων πόλεων δεχθῇ τὸ κληροδότημα μετὰ τῶν ἐκτεθειμένων ὅρων, ἢ δὲ ἑτέρα τὸ ἀποποιηθῇ, θέλησίς μου εἶναι νὰ παραχωρηθῇ τὸ ὅλον ποσὸν τῶν δισχιλίων λιρῶν εἰς ἐκείνην ἐκ τῶν δύο ἥτις θὰ τὸ δεχθῇ, καὶ οὕτω νὰ διατεθῇ καὶ διαχειρισθῇ τὸ ὅλον κατ' ὅν τρόπον ἐκτίθεται ἀνωτέρω δι' ἕκαστον ἡμισυ τοῦ εἰρημένου ποσοῦ. Ἐὰν δὲ καὶ αἱ δύο ἀποποιηθῶσι, τότε τὸ ποσὸν θὰ συναριθμηθῇ μετὰ τοῦ λοιποῦ μέρους τῆς κληρονομίας μου, καὶ ἡ διάθεσις τοῦ ὅλου θὰ κανονισθῇ διὰ τῶν ὅρων τῆς διαθήκης μου τῆς 17 Ἰουλίου 1788.

Ἐπιθυμῶ νὰ ἐνταφιασθῶ πλησίον τῆς συζύγου μου, ἂν ᾖναι δυνατόν, καὶ ὁ τάφος ἡμῶν νὰ καλυφθῇ διὰ μαρμάρου, λελαξευμένου ὑπὸ τοῦ Τσάμπερς, ἐξ ποδῶν μήκους καὶ τεσσάρων πλάτους, ἄνευ ἄλλου κοσμήματος, εἰμὴ μετὰ μικροῦ κύκλω θριγκοῦ, καὶ μετὰ τῆς ἐξῆς ἐπιγραφῆς·

BENJAMIN FRANKLINOS

καὶ

ΔΕΒΟΡΑ FRANKLINOS

17.

Ἐν Φιλαδελφείᾳ, τὴν 23 Ἰουνίου 1789.

Χαρίζω τὴν ἐξ ἀγριομηλέας ὠραίαν ράβδον μου, φέρουσαν ἐπὶ κεφαλῆς μῆλον ἐκ χρυσοῦ, φιλοτέχνως ἐξεργασμένον ὡς πῖλον ἐλευθερίας, εἰς τὸν φίλον μου, τὸν φίλον τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, τὸν στρατηγὸν Οὐάσσιγκτῶνα. Ἄν ᾖτον σκῆπτρον, θὰ ᾖτον ἄξιον αὐτοῦ, καὶ καλῶς ἡρμοσμένον εἰς τὰς χεῖράς του. Ἡ ράβδος αὕτη εἶναι δῶρον πρὸς ἐμὲ ἀξιολόγου κυρίας, τῆς κυρίας Δὲ Φορβάχ, ἐπικλήρου δουκίσσης τῶν Δύω-Γεφυρῶν. Στίχοι τινὲς, εἰς τὸ δῶρον τοῦτο ἀναφερόμενοι, πρέπει νὰ συνοδευῶσι τὸ κληροδότημα.

Ἐν Φιλαδελφείᾳ, τὴν 23 Ἰουνίου 1789.

Σ.

Μαθὼν ὁ βασιλεὺς τῆς Γαλλίας Φραγκίσκος Α' τὸν θάνατον τοῦ ἐν τῇ Αὐλῇ αὐτοῦ περιωνύμου ζωγράφου Λεονάρδου Βίγκη, ἐγένετο περίλυπος· ὅθεν οἱ περὶ αὐτὸν αὐλικοὶ καὶ μεγιστάνες, θέλοντες νὰ παρηγορήσωσιν αὐτὸν, τῷ ἔλεγον ὅτι δὲν ἀρμόζει νὰ θρηνῇ τὸν θάνατον ἀνδρὸς μικρᾶς καὶ ποταπῆς καταγωγῆς. Εὐγενεῖς

1. Οἱ δύο υἱοὶ τῆς δουκίσσης τῶν Δύω-Γεφυρῶν εἶχαν ἀγωνισθῇ, ὑπὸ τὸν Λαφαγέτην, ὑπὲρ τῆς ἀπελευθερώσεως τῶν Ὀμοσπόνδων Πολιτειῶν.

καὶ πρίγκιπας, ἀπεκρίθη ὁ νουνεχὴς βασιλεὺς, δημιουργῶ καθ' ἐκάστην ὥσους καὶ ἂν θέλω, ἀλλ' ἄλλον Λεονάρδον Βίγκη μόνος ὁ Θεὸς δύναται νὰ πλάσῃ, αὐτὸς μάλιστα ὅστις δὲν πλάσσει τοιοῦτους ἄνδρας συνεχῶς.

ΒΙΟΓΡΑΦΙΑΙ

Η ΑΥΤΟΚΡΑΤΕΙΡΑ ΕΥΔΟΚΙΑ

Ἐν τῇ μεγάλῃ πάλῃ τοῦ Ἑλληνισμοῦ καὶ τοῦ χριστιανισμοῦ, τῇ ἀναπτύχθεισῃ ἰδίᾳ κατὰ τὸν Δ' ἀπὸ Χριστοῦ αἰῶνα, τρεῖς ὑπῆρχον διάφοροι καὶ ἀλλήλοισι ἀντιμέτωποι γνῶμαι· οἱ μὲν ἐπεθύμουν τὴν ἀναβίωσιν τοῦ ἀρχαίου Ἑλληνισμοῦ καὶ τῆς γνῶμης ταύτης ὁπαδοὶ ᾗσαν πολλοὶ φίλοι τοῦ ἀρχαίου κόσμου, ὧν προσεξήρχεν ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουλιανὸς ὁ ἐπικληθεὶς Παράδοξος· ἑτέροι δὲ τυφλῶς προσκακολλημένοι πρὸς τὸν χριστιανισμόν ἐζήτουν τὴν παντελῆ ἐξαφάνισιν τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Ἀλλ' ἀμφοτέρων τῶν γνῶμῶν τούτων οἱ ὁπαδοὶ ἀδύνατόν τι διεννοοῦντο· διότι οὔτε ὁ Ἑλληνισμὸς ἦτο δυνατόν ν' ἀναβιώσῃ ἀνθιστάμενος οὕτω πρὸς τὰς αἰωνίας τοῦ Ὑψίστου βουλᾶς, οὔτε ὁ χριστιανισμὸς ἄνευ τοῦ Ἑλληνισμοῦ, ὅστις συνετέλεσε πλεῖστον εἰς τὴν διάδοσιν αὐτοῦ. Ἀμφοτέρων τῶν γνῶμῶν τούτων ἀποτυχουσὼν δὲν ἔμεινε πλέον ἢ ἡ μέση ὁδός, ὁ ἀρμονικὸς δηλονότι συνδυασμὸς τοῦ Ἑλληνισμοῦ μετὰ τοῦ χριστιανισμοῦ. Τὸν συνδυασμὸν τοῦτον καὶ τὴν ἄμεσον συμβίωσιν τῶν δύο τούτων στοιχείων παρεδέχθησαν καὶ ἀνέπτυξαν λίαν ἐπιτυχῶς οἱ Βασιλεῖς, οἱ Γρηγόριοι, οἱ Χρυσόστομοι, οἱ Συνέσιοι, οἱ μέγιστοι οὗτοι φωστῆρες τῆς τρισηλίου θεότητος, οἵτινες μεγίστους ἀγῶνας ὑπὲρ τῆς διαδόσεως τοῦ χριστιανισμοῦ καὶ παγιώσεως τῶν ὑπερφῶν αὐτοῦ δογμάτων κατέβαλον, κύριον μέλημα σχόντες τὴν ἠθικότητα τῆς κοινωνίας καὶ τὴν διὰ τοῦ χριστιανισμοῦ πρὸς τὰ πρόσω ὀρθοπορίαν αὐτῆς. Ὅτι δὲ τὰ ἔξοχα ταῦτα πνεύματα ἐπροστάτευσαν τὴν διάμεσον ταύτην γνῶμην τρανῶς ἀποδείκνυσιν ὁ περίφημος ἐκείνος τοῦ μεγάλου Βασιλείου λόγος, ἢ πρὸς τοὺς νέους παραίνεσις, ἐν ᾗ ἐκτίθησιν ὁ μέγας τῆς Καισαρείας ἱεράρχης τίνα τῶν συγγραμμάτων τῆς Ἑλληνικῆς ἀρχαιότητος ὀφείλει πᾶς χριστιανὸς νὰ ἐκλέγῃ πρὸς ἠθικὴν αὐτοῦ μόρφωσιν καὶ τὴν τῆς ψυχῆς χριστιανικὴν διάπλασιν. Ἡ ἀρμονικὴ συμβίωσις τοῦ Ἑλληνισμοῦ καὶ χριστιανισμοῦ παρήγαγε τὸν μεσαιωνικὸν καλούμενον Ἑλληνισμόν ἢ Βυζαντισμόν, ἢ πρὸς σχηματισμὸν τοῦ ὁποῖου τάσις ἀπὸ τοῦ Δ' ἀρχαίου αἰῶνος ἀνεπτύσσεται μέχρι τοῦ Θ'. Κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο τῶν πέντε αἰώνων ὁ Ἑλληνισμὸς ἐκαθαρρίετο ὁλονὲν διὰ τῶν ὑγιῶν ἀρχῶν τοῦ χριστιανισμοῦ, οἱ δὲ αὐτοκράτορες τοῦ Βυζαντίου, τούτου τοῦ χριστιανισμοῦ ἀνε-

δείκνυντο προστάται. Τὴν πρὸς συνδύασιν τοῦ Ἑλληνισμοῦ μετὰ τοῦ χριστιανισμοῦ ταύτην τάσιν ἀνεζωπύρησε καὶ ἡ εἰς τὸν αὐτοκρατορικὸν θρόνον τοῦ Βυζαντίου ἀνάβασις ἀθηναίας αὐτοκρατορίας.

Ἡ αὐτοκράτειρα αὕτη εἶναι ἡ Εὐδοκία, μία τῶν μεγαλητέρων αὐτοκρατειρῶν τοῦ Βυζαντίου, ἐν τῶν ἐξοχωτέρων πνευμάτων τοῦ μεσαιῶνος, μία τῶν σπουδαιοτέρων μετὰ Χριστὸν φιλοσόφων. Καὶ μὴ θαυμάσῃ τις βλέπων τοιαύτην γυναῖκα ἐν τῷ Βυζαντινῷ κράτει· νὰ μὲν εἶναι ἀληθὲς ὅτι δὲν ὑπῆρχαν καὶ ἄλλαι πολλαὶ ὅμοιαι τῇ Εὐδοκίᾳ, ἀλλ' ὅμως ἡ Εὐδοκία δὲν εἶναι ἐκτακτόν τι φαινόμενον, ἔχει καὶ τὰς ὁμοίας τῆς. Ἐν τῇ εὐρείᾳ Βυζαντινῇ αὐτοκρατορίᾳ, ἥτις πάντοτε σχεδὸν εἶχε ν' ἀντιπαλαίσῃ πρὸς τὰ ἐκ τῆς Εὐρώπης ἢ ἐκ τῆς Ἀσίας προσερχόμενα σίφη, καὶ ἐν τῇ ἐσωτερικῇ διοικήσει συνεχῶς κατεταράσσεται εἴτε τῆς πτώσεως ἕνεκα τοῦ δεινὸς αὐτοκράτορος, εἴτε τῆς ἐμφανίσεως τῆς δεινῆς αἰρέσεως, αἱ γυναῖκες αὗται ἔλαβον σπουδαίαν θέσιν ὑπερσπίζουσας πάντοτε σχεδὸν ἐπιτυχῶς τὰ συμφέροντα, τῶν ὁποίων ἐτίθεντο ἡ αὐτοδοῦλως ἀνεδείκνυντο προστάται. Τοιαύτας γυναῖκας δυνάμεθα νὰ ἀναφέρωμεν Εὐδοκίαν τὴν σύζυγον τοῦ Ἀρκαδίου, Πουλχερίαν τὴν ἀδελφὴν Θεοδοσίου τοῦ μικροῦ, Ἀριάννην τὴν θυγατέρα Λέοντος τοῦ Α', Θεοδώραν τὴν σύζυγον τοῦ Ἰουστινιανοῦ, τὴν Ἀθηναίαν Εἰρήνην, σύζυγον Λέοντος τοῦ Δ', Θεοδώραν τὴν σύζυγον τοῦ Θεοφίλου, Ζωὴν τὴν τετάρτην σύζυγον Λέοντος τοῦ ΣΤ', Θεοφανῶ τὴν σύζυγον Ῥωμανοῦ τοῦ Β', Ζωὴν τὴν σύζυγον Ῥωμανοῦ τοῦ Ἀργυροῦ, Θεοδώραν τὴν ἀδελφὴν τῆς προηγουμένης, Εὐδοκίαν τὴν μακροβουλίσσαν, σύζυγον Ῥωμανοῦ τοῦ Διογένους, καὶ Ἀννὴν τὴν Κομνηνὴν, τὴν τοῦ Νικηφόρου Βρυεννίου σύζυγον. Πολλὰ δ' ἐξ αὐτῶν διεκρίθησαν καὶ ἐπὶ πολυμαθείᾳ, τὰ δὲ προϊόντα τῶν πνευματικῶν αὐτῶν ἐργασιῶν ἀρίστην κατέχουσι θέσιν μετὰ τῶν προϊόντων τῆς Βυζαντινῆς φιλολογίας. Ἡ Ἰωαννὰς λ.χ. Εὐδοκίας τῆς μακροβουλίσσης, ἡ Ἀλεξιάς Ἀννης τῆς Κομνηνῆς καὶ ἄλλα ἄλλων ἔργα οὐκ ὀλίγον ἐπαινοῦνται ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς Ἑλληνικῆς φιλολογίας.

Μεταξὺ τῶν γυναικῶν τούτων διακρίνεται καὶ ἡ σύζυγος Θεοδοσίου τοῦ Β', ἡ Εὐδοκία. Ἡ Ἑλλάς, ἡ κατὰ τὴν ἀρχαίαν ἐποχὴν παραγωγὴς τοσούτων μεγάλων πνευμάτων, δὲν ἐστέρησε παντελῶς καὶ κατὰ τὸν μεσαιῶνα· ἡ Εὐδοκία κατήγετο ἐξ Ἀθηνῶν. Ὄνομάζετο πρότερον Ἀθηναῖς καὶ ἦτο θυγάτηρ τοῦ σπουδαίου Πλατωνικοῦ φιλοσόφου Λεοντίου, ἐν τινὲς τῶν Βυζαντινῶν χρονολογῶν Ἡράκλειον ἀποκαλοῦσιν. Ἐσχε δὲ καὶ δύο ἀδελφούς, τὸν Οὐαλεριανόν, ἢ κατὰ τινὰς Οὐαλέριον, καὶ τὸν Γενέσιον ἢ Γέσιον. Γεννηθεῖσα τῷ 394 καὶ ἀνατραφεῖσα ἐν τῷ γάλακτι τῆς εἰδωλοκρατορίας, καθότι δὲν εἶχεν εἰσέτι κατ' ὁ-

λοκληρίαν αντικαταστήσει ὁ σαυρὸς τὴν ἐν τῇ Ἀκροπόλει ἐλαίαν ἐν τῇ πόλει τῆς Παλλάδος, ἔσχε διδασκάλους δύο ἐπισήμους φιλοσόφους τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, τὸν Ὀρίωνα καὶ Ὑπερέχιον. Προικισθεῖσα ὑπὸ δώρων τῆς φύσεως ἐξωτερικῶν καὶ ἐσωτερικῶν καὶ τυχοῦσα παρὰ τοῦ πατρὸς αὐτῆς ἐλευθερίου ἀνατροφῆς, κατέστη τῶν ἀνταξίων τῶν ἐνδόξων αὐτῆς προγόνων. Ὁ Γάλλος ἱστορικός Poujoulat ἀξιολόγως πλέκει τὸν στέφανον αὐτῆς διὰ τῶν ἐξῆς κομψῶν φράσεων· «Ἡ Ἀθηναῖς ἐμεγαλύνθη ὡς ὠραῖον κρῖνον ὑπὸ τὴν σκιά τῶν κήπων τοῦ Ἀκαδήμου, παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Κηφισσοῦ, ἐνθα ὁ πατὴρ αὐτῆς ἐδίδασκε τὴν ῥητορικὴν. Ἡ μορφὴ αὐτῆς ἔφερεν ἐν ἀπάσῃ τῇ τελειότητι τὸν ἑλληνικὸν τύπον, παρεμφερῆς οὖσα πρὸς τοὺς ἀρχαίους ἐκείνους ἀνδριάντας οὓς ἐλάττειεν ἡ χεὶρ τοῦ Φειδίου. Εἶχε τὸ πρόσωπον καὶ τὰς χεῖρας λευκάς ὥσπερ μάρμαρον λεῖον τῆς Πάρου καὶ τοῦ Πεντελικοῦ· οἱ δὲ μεγάλοι μέλανες αὐτῆς ὀφθαλμοί, οἱ πολυπληθεῖς θόστρυχοι τῆς κόμης αὐτῆς καταπίπτοντες περὶ τὸν λαιμὸν τῆς ἡῤῥανον ἔτι μᾶλλον διὰ τοῦ ἐβενίνου αὐτῶν χρώματος τὴν λάμψιν τῆς χοιρᾶς τοῦ προσώπου τῆς. Βάδισμα εὐτολμον καὶ ὑποκεχαρισμένον, στάσις βασιλική, εὐστροφον καὶ ἐλαφρὸν σῶμα, ἀρμονία γλυκεῖας φωνῆς, περίκοσμοντα τὴν Ἀθηναῖδα, ἀνεκάλυπτον ἐν αὐτῇ προνομιοῦχον φύσιν ἐξελοῦσαν μὲν ἐκ ταπεινῆς καλύβης, ἀλλὰ ζῶσαν εἰς τὰ μεγαλείτερα ὕψη εἰς τὰ ὁποῖα δύναται νὰ φθάσῃ ἡ ἀνθρωπίνη διάνοια.» Ἡ διδασκαλία τῶν ῥηθέντων διδασκάλων ἀφ' ἐνός, ἡ σύντονος τοῦ πατρὸς αὐτῆς φροντίς πρὸς ἐμπρέπουσαν ἀνατροφὴν ἀφ' ἑτέρου, καὶ ἐξ ἄλλου ἡ φυσικὴ αὐτῆς πρὸς πᾶν ἀγαθὸν ῥοπή ἀνέδειξαν αὐτὴν βαθύνουν φιλόσοφον, σπουδαίαν γραμματικὴν, εὐγλωττον ῥήτορα καὶ ἐπὶ πᾶσι τούτοις ἀξιολογώτατην ποιήτριαν. Ἡ εὐφάνταστος αὐτῆς διάνοια, τεινύουσα πάντοτε πρὸς τὴν ποίησιν, ἐνετῦρεν ἐν τοῖς ἀριστουργήμασι τῶν ἀρχαίων ποιητῶν· διὸ καὶ καθημένη πολλάκις ὑπὸ τοὺς πρόποδας τοῦ Ὑμνητοῦ καὶ ἐμπνευμένη ὑπὸ τῆς αὔρας τῆς ἐμπειρίας ἄλλοτε τοὺς θεσπεσίους τῆς ἀρχαιότητος ποιητάς, ἔψαλλε μετὰ μεγίστης ἡδύτητος ἡ καλλιθέλαδος αὐτῇ ἀηδὸν τὰ κατορθώματα τῶν ἡρώων τοῦ Ὀμήρου καὶ τοὺς θριάμβους τῶν ἀνδρείων προγόνων τοῦ Μαραθῶνος καὶ τῶν Πλαταιῶν. Ἡ ἐξικασία αὐτῆς καλλονῆ, ἡ ἐπιμελελήμενη ἀνατροφή καὶ ἐπὶ πᾶσι τούτοις ἡ παιδεία καὶ ἡ μέθοδος καθίστων αὐτὴν ἀξίαν σύζυγον μεγάλου ἀνδρός. Καὶ πραγματικῶς ὁ Λεόντιος ἀπέθανε, καὶ ἀποθνήσκων ἀφῆκε διὰ διαθήκης εἰς μὲν τοὺς δύο υἱοὺς τοῦ ἄπασαν τὴν περιουσίαν, τῇ δὲ Ἀθηναίδι ἑκατὸν μόνον χρυσᾶ νομίσματα (1500 περίπου φράγκα), γράψας ἐν τῇ διαθήκῃ, ὅτι στηριζόμενος ἐπὶ τῶν φυσικῶν αὐτῆς χαρισμάτων, ἐνόμισεν ὅτι τοιαύτη κόρη δὲν

ἔχει ἀνάγκην πλειότερων χρημάτων. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Λεοντίου ἡ Ἀθηναῖς, μείνασα οὕτως ὀρφανὴ καὶ δυστυχὴς, παρεκάλει τοὺς δύο αὐτῆς ἀδελφοὺς ὅπως τῇ παραχωρήσωσι τὸ τρίτον τοῦλάχιστον τῆς περιουσίας, λέγουσα πρὸς τοὺς ἄλλους ὅτι: «Καὶ ὑμεῖς γινώσκετε πῶς διεκείμεν πρὸς τὸν κοινὸν ὑμῶν πατέρα καὶ οὐκ οἶδα διατί ἄπορον μὲ κατέλιπε μέλλων τελευτᾶν καὶ εὐπορίας τυχεῖν μετὰ τὴν αὐτοῦ νέκρωσιν οὐκ ἔχαρίσατό μοι.» Ἀλλὰ δυστυχῶς οὐδόλως συνετέλεσαν τὰ δάκρυα ταῦτα νὰ κάμψωσι λιθίνους καρδίας· διὸ καὶ οὐ μόνον δὲν παρέσχον αὐτῇ τὸ ζητούμενον, ἀλλὰ καὶ ἀπεδίωξαν τῆς πατρικῆς στέγης. Ἡ Ἀθηναῖς, μείνασα οὕτως ἀνέστιος, κατέφυγεν εἰς τὴν ἐκ μητρὸς θεῖαν τῆς, ἥτις μετὰ τινα καιρὸν παραλαβοῦσα τὴν νεαρὰν κόρην ἔφερεν εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἵνα ἐκθέσῃ τὰ παράπονα ἐνώπιον τοῦ αὐτοκράτορος. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἐβασίλευεν ἐν Βυζαντίῳ Θεοδόσιος ὁ Β' ἡ μικρὸς, ὅστις τῷ 408 διεδέξατο τὸν πατέρα αὐτοῦ Ἀρκάδιον· ἐπειδὴ ὅμως ἦτο εἰσέτι ἀνῆλιξ, ἐπετροπέυετο ὑπὸ τῆς ἀδελφῆς αὐτοῦ Πουλχερίας, γυναικὸς σφόδρον καὶ συνετῆς. Ἡ Ἀθηναῖς παρουσιάζεται ἐνώπιον τῆς Πουλχερίας καὶ ἐκτίθησι τὰς ἀδικίας τῶν ἀδελφῶν τῆς· ἡ Πουλχερία ἰδοῦσα αὐτὴν ἐθαύμασε τὸ κάλλος καὶ τὴν εὐγλωττίαν, τὴν σύνεσιν καὶ κοσμιότητα δι' ὧν ἦτο πεπροικισμένη ἡ ὀρφανή, καὶ ἐπειδὴ ὁ Θεοδόσιος προὔτιθετο νὰ νυμφευθῇ παρουσιάζεται αὐτῇ καὶ λέγει: «Εὖρον νεώτεράν, καθάραν, εὐστοχον, λεπτοχαράκτηρον, εὐριν, ἀσπροτάτην ὥσει χιών, μεγαλόφθαλμον, ὑποκεχαρισμένην, οὐλοξανθόκομον, σεμνόποδα, ἐλλόγιμον, ἐλλαδικὴν παρθένον.» Εἰς τοὺς λόγους τούτους πεισθεὶς ἔσπευσεν ἵνα ἴδῃ διὰ τίνος παραπέτασματος τὴν ἐν τῷ παρακειμένῳ θαλάμῳ καθημένην κόρην, καὶ τοσοῦτον κατεθέλχον ἐκ καλλονῆς τοῦ ὠραίου τούτου πλάσματος, ὥς τῆς μέσῳ ἐξέφρασε τὴν ἐπιθυμίαν νὰ τὴν νυμφευθῇ· ἐπειδὴ δὲ ἦτο εἰδωλόλατρίς, ἐβαπτίσθη ὑπὸ τοῦ πατριάρχου Ἀττικοῦ καὶ ὀνομάσθη Εὐδοκία· οἱ δὲ γάμοι ἐτετέλεσθησαν μετὰ μεγίστης πομπῆς τῇ 7 Ἰουνίου 424. Καὶ οὕτως ἡ ὀρφανὴ Εὐδοκία ἀνεδείχθη σύζυγος αὐτοκράτορος, ὁ δὲ τίτλος τῆς Αὐγούστης ἐδόθη αὐτῇ ὅτε τῷ 423 ἐγέννησε θυγατέρα ὀνομασθεῖσαν Λικινίαν Εὐδοξίαν.

Αἱ τιμαὶ αὗται καὶ βασιλικαὶ δόξαι οὐδόλως ἴσχυον νὰ ἐξαλείψωσιν ἐκ τῆς νεαρᾶς συζύγου τὸν πρὸς τὰ γράμματα ἔρωτα· τὸ πρῶτον καὶ κυριώτερον ἔργον αὐτῆς ἦν ἡ τῶν γραμμάτων καλλιέργεια· διὸ προσεκάλεσε περὶ αὐτὴν πλείστους πεπαιδευμένους περιβαλοῦσα αὐτοὺς διὰ μεγίστων τιμῶν, καὶ ἐμόρφωσεν, οὕτως εἰπεῖν, ἀκαδημαῖαν τινὰ ἐν τῷ παλατίῳ, ἐν ᾗ ἐνετῦρετο τὸ πνεῦμα τῆς θυγατρὸς τοῦ Λεοντίου. Ἀλλὰ τὰς μεγαλητέρας τιμὰς προσέφερε τῷ αὐλικῷ Πικυλίνῳ, ὅστις μάλιστα ἦν καὶ παρὰ νυμφος τοῦ

αὐτοκρατορικοῦ ζεύγους, ἀναδείξασα αὐτὸν μάγιστρον, καὶ τῷ ἐπάρχῳ τῆς πόλεως Κύρῳ, διότι οἱ ἄνδρες οὗτοι ἦσαν ἐγκρατεῖς τῆς Ἑλληνικῆς παιδείας, πάντες δὲ οἱ τοιοῦτοι ἦσαν οἱ προσφιλέστεροι τῇ Εὐδοκίᾳ.

Δεύτερον μέλημα αὐτῆς, ἅμα ἀναβάσεως τὸν θρόνον, ἦν ἡ πρόσκλησις τῶν ἀδελφῶν τῆς εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ ἡ εἰς μεγάλα ἀξιώματα ἀνύψωσις αὐτῶν· διότι οὗτοι μαθόντες τὴν τοιαύτην αἰφνιδίαν ὑψωσιν αὐτῆς ἐκρόβησαν· ἀλλ' αὐτὴ κατῴρωσε νὰ ἀνακκλύψῃ αὐτοὺς καὶ νὰ φέρῃ ἐνώπιόν τῆς. Ἰδόντες οὗτοι τὴν πρότερον διωκομένην ἀδελφὴν τῶν κατέχουσιν τὸ ὑπατον τῶν ἀξιωματίων, καθημένην ἐπὶ τοῦ αὐτοκρατορικοῦ θρόνου κρατοῦσαν τὸ χρυσοῦν σκήπτρον καὶ ἐσεμμένῃ διὰ βασιλικοῦ σέμματος, ἔμεινον ἐκθαμβοὶ καὶ τρέμοντες ἐκ τοῦ φόβου μὴ ἡ Εὐδοκία ἐκδικήσῃ τὴν προτέραν ἀπάνθρωπον διαγωγὴν τῶν. Ἡ συνέντευξις τῶν τριῶν ἀδελφῶν ἀναπολεῖ εἰς τὴν μνήμην ἐκάστου τὴν σκηνὴν ἐκείνην τῆς Π. Διαθήκης τὴν μετὰ τὸν Ἰωσήφ καὶ τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ λαβοῦσαν χώραν. Ἡ Εὐδοκία, ἀτενίσασα πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς τῆς ἐδάκρυσε καὶ ἀνεφώνησε: «Εἰμὶ Ἀθηναῖς ἡ ἀδελφὴ ὑμῶν. Προσεγγίσατε, ἐναγκαλισθητε τὴν ὑμετέραν ἀδελφὴν.» Ἀκούσαντες οὗτοι τοὺς λόγους τούτους ἐθαύμασαν ἀληθῶς διότι περιέμενον ἐκδίκησιν, ἡ δὲ Εὐδοκία λούσα τὴν ἀπορίαν αὐτῶν, λέγει: «Εἰ μὴ ὑμεῖς κακῶς ἐχρήσασθέ μοι οὐκ ἂν ἦναγκαζόμην ἐλθεῖν ἐν Κωνσταντινὸπόλει καὶ βασιλεῦσαι. Τὴν οὖν ἐκ τῆς γεννήσεώς μου βασιλεῖαν ὑμεῖς ἐχαρίσασθε, ἡ γὰρ ἐμὴ ἀγαθὴ τύχη ὑμᾶς ἀπειθεῖς ἐποίησε καὶ οὐχ ἡ ὑμετέρα πρὸς ἐμὲ γνώμη.» Λόγοι καταδεικνύοντες τὸν ἀληθῶς φιλόσοφον χαρακτῆρα τῆς γυναικὸς· δὲν ἐξεδικήθη τὴν ἀγνώμονα διαγωγὴν τῶν ἀδελφῶν τῆς, ἀλλ' ὡς πιστὴ τοῦ Χριστοῦ ὁπαδὸς τὸν μὲν Οὐαλεριανὸν μάγιστρον ἀνέδειξε, τὸν δὲ Γενέσιον ἐπαρχον Ἰλλυριῶν διώρισεν. Ὁ ἱστορικὸς Γεώργιος Κωδινὸς ἀναφέρει ὅτι συνῆλθον τῇ Εὐδοκίᾳ ἐξ Ἀθηνῶν ἑπτὰ φιλόσοφοι, οἱ ἐξῆς: Κράνος, Πέλωψ, Κάρος, Ἀπελλῆς, Συλβανός, Κύρβας καὶ Νερούας, ἐξ ὧν ὁ Κράνος καὶ λογιστὴς τῆς Ἀθηναίων φιλοσοφίας ἐλέγετο. Ἀλλ' ὁ ἀνώνυμος συγγραφεὺς τῶν *συντόμων χρονικῶν παραστάσεων* ἀναφέρει ὅτι «οἱ αὐτάδελφοι (τῆς Εὐδοκίας) τὸ ξένον τῆς συγγόνου ἀκηκοότες εὐτύχημα ἀπελθεῖν συνεπειῶντο σὺν φιλοσόφοις ζ' καὶ τῇ τύχῃ ἐξ εὐτυχίας ἐδεήθησαν ἐλασθῆναι.»

Τῷ 438 μετέβη ἡ Εὐδοκία εἰς Ἱεροσόλυμα πρὸς προσκύννησιν τῶν ἁγίων τόπων ἐκπληροῦσα εὐχὴν, ἐκείθεν δ' ἐπιστρέφουσα μετὰ ἐν ἔτος μετήνεγκε τὰ ἱερὰ ὅστ' αὐτῇ πρωτομάρτυρος Στεφάνου, κατὰ ἀναφέρουσιν οἱ πλείστοι τῶν ἱστορικῶν καὶ ὁ Μαρκελλίνος. Ἐπιστρέφουσα ἐξ Ἱεροσολύμων διῆλθε διὰ τῆς Ἀντιοχείας· ἡ Εὐδο-

κία ἐπισκεφθεῖσα τὴν Ἀντιόχειαν εἰσῆλθε μεγαλοπρεπῶς εἰς τὴν πόλιν, τυχοῦσα ἐνθουσιώδους ὑποδοχῆς· κατ' ἀρχὰς διηυθύνθη εἰς τὸ βουλευτήριον, ἐνθα καθήμενη ἐπὶ χρυσοῦ διόρου ἐξεφώνησε λόγον ἐγκωμιαστικὸν μεγάλως καταθέλξαντα τὸ ἄπειρον τῶν ἀκροατῶν πλῆθος. «Εἰμαι εὐτυχὴς, ἀνέκραξε περατοῦσα τὸν λόγον, εὐρισκομένη ἐν τῷ μέσῳ ὑμῶν ἡ καταγωγὴ μου εἶναι ἡ αὐτὴ τῇ ὑμετέρᾳ· τὸ αὐτὸ αἷμα ῥέει εἰς τὰς φλέβας ἡμῶν· οἱ πατέρες ὑμῶν ἐξῆλθον ἐκ τῶν προσφιλῶν ἀκτῶν, ἐν αἷς εἶδον τὸ πρῶτον τὸ φῶς τῆς ἡμέρας· εἰμεθα τέκνα τῆς αὐτῆς πατρίδος. Πατρίς τῆς καρδίας μου, οὐδέποτε θέλω σὲ λησμονῆσαι.» Ἐκ τούτου τοῦ λόγου καὶ τῶν δωρεῶν, ἃς προσήνεγκεν ὑπὲρ τῆς οἰκοδομῆς ναῶν καὶ ἄλλων ἀγαθοεργῶν καταστημάτων ἐν τῇ πρωτευούσῃ τῆς Συρίας, τοσοῦτον νῦν χαριστήθησαν οἱ Ἀντιοχεῖς, ὥς ἐστήσαν πρὸς τιμὴν αὐτῆς ἀνδριάντα ἐν τῷ βουλευτηρίῳ, καθὰ λέγει ὁ Εὐάγριος: «Καὶ εἰκόνη ἐκ χαλκοῦ τεχνικῶς ἡσκημένη παῖδες Ἀντιοχείων αὐτὴν τετιμήκασιν, ἡ καὶ μέχρις ἡμῶν σώζεται.»

Ἐξ ὧν μέχρι τοῦδε ἀνεφέραμεν εἰδομεν ὅτι ἡ Εὐδοκία, καίτοι ἀναδειχθεῖσα Αὐγούστα, οὐδόλως ἀνείχθη εἰς τὰ πολιτικά· ἀπὸ τοῦ 443 ὁμοῦς ἄρχεται εἰς ταῦτα ἀναμιγνυομένη. Ἀλλὰ πρὸ τοῦ νὰ ἐξετάσωμεν τὰ περὶ τούτου, εἰπωμεν ὀλίγα τινὰ περὶ τοῦ χαρακτῆρος τοῦ συζύγου τῆς Θεοδοσίου.

Ὁ Θεοδόσιος ἦτο ἀνὴρ λίαν ἀνάξιος τῆς αὐτοκρατορικῆς ἑδρας· καθότι ἀντὶ ν' ἀσχολῆται περὶ τὰ δημόσια, κατεγίνετο τὴν ἡμέραν μὲν περὶ τὴν θήραν, τὸ δὲ ἑσπέρας περὶ τὴν ζωγραφικὴν καὶ καλλιγραφίαν, διὸ καὶ καλλιγράφος ἐπωνομάσθη. Τοιοῦτος αὐτοκράτωρ ἔπεται ὅτι περιεσοχίζετο ὑπὸ τῶν πάντων ἐν τῇ Βυζαντινῇ αὐλῇ κρατούντων εὐνούχων, ὁποῖοι κατὰ τοὺς χρόνους τούτους ἦσαν ὁ Καλαπόδιος, ὁ Αὐσος καὶ ὁ Χρυσάνθιος ἡ Χρυσάφιος, ὅςτις ἰδίᾳ τὰ πάντα διαχειρίζετο κατὰ τὸ δοκοῦν, ἄγων καὶ φέρων τὸν αὐτοκράτορα· ὁ κυριώτερος ὅμως σκοπὸς τοῦ Χρυσάφου ἦτο νὰ κατορθώσῃ ν' ἀπομακρύνῃ τῶν πολιτικῶν τὴν Πουλχερίαν· τὸ ἀπεφάσισε καὶ τὸ κατῴρωσε. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἀνεφάνη εἰς τὸ μέσον ἡ αἵρεσις τοῦ Εὐτυχοῦς, ὅστις, ὡς γνωστὸν, ἐδογματίζεν ὅτι κατὰ τὴν τοῦ Σωτῆρος ἐνανθρώπησιν ἡ ἀνθρωπίνη φύσις ἀπερροφήθη ὑπὸ τῆς θείας καὶ οὕτω διέκρινεν ἐν αὐτῇ μίαν, τὴν θεῖαν. Ὁ Εὐτυχὴς ἵνα ἐπιτύχῃ τὸ σκοποῦ αὐτοῦ προσεκλήθη τῷ Χρυσάφῳ, ὅστις κατέπεισεν αὐτὸν τὸν αὐτοκράτορα ὅπως ἐπιτρέψῃ τῷ Διοσκορίῳ Ἀλεξανδρείας, ὁμόφρονι τοῦ Εὐτυχοῦς, ἵνα συγκαλέσῃ σύνοδον παρόντος καὶ τοῦ ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως Φλαβιανοῦ, ἄκρου ὑπερασπιστοῦ τῆς ὀρθοδόξιας, ὅπως βασανίσῃ τὴν τοῦ Εὐτυχοῦς δοξασίαν. Ἡ σύνοδος προσεκλήθη τῷ 449, ἀλλ' ὁ Διοσκορὸς ἐ-

χων φίλον τὸν Χρυσάφριον ἔφερον ἐνόπλους στρατιώτας ἐν τῇ συνόδῳ ἵνα ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει ὑπερασπίσωσι τὸν Διόσκουρον καὶ τοὺς ὁπαδούς του. Ἐν τῇ συνόδῳ ταύτῃ, ἐπειδὴ δὲν ἡδύναντο ἄλλως νὰ ὑπερισχύσωσιν οἱ Εὐτυχιανοί, ἐξύλισαν τὸν δυστυχῆ Φλαβιανὸν καὶ καθὰ λέγει ὁ Ζωναρᾶς, «οἷα τις ἄγριος ὄνος ἀναθορῶν ὁ Διόσκουρος λᾶξ τῷ στέρνῳ ἀνέθορε τοῦ εὐσεβοῦς ἐκείνου ἀνδρὸς καὶ πῦξ αὐτὸν κατὰ κόρρης τύπτων ἕως τοῦ συνεδρίου ἐξώθησεν.» Ὁ αὐτοκράτωρ ἀκούσας ταῦτα ὠργίσθη μὲν, ἀλλ' ὁ πανούργος Χρυσάφριος ἔπεισε πάλιν αὐτὸν ὅπως εὐδοκήσῃ ἵνα χειροτονηθῇ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως ὁ Εὐτυχιανὸς Ἀνατόλιος· καὶ οὐ μόνον τοῦτο ἀλλὰ καὶ τὴν Πουλχερίαν κατάρθωσε νὰ γυμνώσῃ τῆς αυτοκρατορικῆς πορφύρας. Εἰς τοῦτο φαίνεται ὅτι ἔλαβε μέρος καὶ ἡ Εὐδοκία, ἥτις μετὰ τὴν ἀποπομπὴν τῆς Πουλχερίας μείνασα μόνη, ἤρχισε νὰ λαμβάνῃ μέρος εἰς τὴν τῶν πολιτικῶν διοίκησιν. Καὶ ὅμως καὶ τοὶ πραγματικῶς αυτοκράτειρα ἀνεδείχθη νῦν ἡ Εὐδοκία, ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης ἤρχισε νὰ δῇ ὁ ἄσῃ, ὅστις εἶχε πρότερον ἀνατεῖλῃ τῇ θυγατρὶ τοῦ Λεοντίου. Καὶ ἰδοὺ διὰ τί ὁ Θεοδόσιος ἐλθὼν εἰς ἐαυτὸν καὶ ἀναλογισθεὶς τὰ κατὰ τὴν μαιφονίαν τοῦ δυστυχοῦς Φλαβιανοῦ καὶ τὰ κατὰ τὴν Πουλχερίαν, καὶ ἐννοήσας ὅτι αἷτιος πάντων τούτων ἦν ὁ εὐνοῦχος Χρυσάφριος, τοῦτον μὲν ἐξώρισε καὶ τὴν περιουσίαν αὐτοῦ ἐδήμευσεν, προσκαλέσας δὲ τὴν ἀδελφὴν ἐζήτησε συγγνώμην παρ' αὐτῆς καὶ οὕτω πάλιν κατέστησε ταύτην μέτοχον τῆς βασιλείας. Καὶ ὅμως ἐννόησε καὶ τὴν ἐνοχλὴν τῆς Εὐδοκίας καὶ ἀπὸ τῆς στιγμῆς ἐκείνης ἤρχισε νὰ δεικνύται κάπως ψυχρὸς πρὸς αὐτήν, τὴν δὲ ψυχρότητα ταύτην ἐπηύξησεν ἔτι μάλλον καὶ τὸ ἐξῆς γεγονὸς, ὅπερ ὅμως ὁ Ἀγγλὸς ἱστορικὸς Γίββων θεωρεῖ μῦθον· ἐν ᾧ ἡμέραν τινὰ ὁ αὐτοκράτωρ εὗρίσκειτο ἐν τῷ ναῷ, ἐλθὼν τις προσήνεγκεν αὐτῷ ὑπερμέγεθες μῆλον, ὅπερ ὅμως οὗτος ὡς λίαν περίεργον ἀπέσειλε τῇ συζύγῳ αὐτοῦ Εὐδοκίᾳ· λαβοῦσα τὸ μῆλον ἡ Εὐδοκία ἐδωρήσατο τῷ προσφιλεῖ αὐτῆς Πανλίνῳ, ὅστις αὖθις ἀγνοῶν τὰ γενόμενα ἀπέστειλε τῷ αὐτοκράτῳ. Αἱ περὶ τῆς συζύγου αὐτοῦ υποψίαι ἠδὲ ἠθροίσαν διὰ τούτου καὶ ἀμέσως προσέταξεν ὅπως ἐξορισθῇ εἰς Καππαδοκίαν ὁ εὐνοῦχος· οὗτος οὖτος τῆς Εὐδοκίας Παυλίνος καὶ μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἐθανάτωθη. Ἡ Εὐδοκία στερηθεῖσα τοῦ στερεοῦ αὐτῆς ἐρείσματος καὶ περιπεσοῦσα εἰς τὴν τοῦ συζύγου αὐτῆς δυσμένειαν, ἐζήτησε παρ' αὐτοῦ ἄδειαν ὅπως ἀναχωρήσῃ εἰς Ἱεροσόλυμα. Ἡ ἄδεια τῇ παρεχωρήθη· ἡ δὲ αὐτοκράτειρα Εὐδοκία ἀντὶ τῆς βασιλικῆς πορφύρας περιβληθεῖσα τὸν μοναχικὸν τρίβωνα ἐπορεύθη εἰς τὴν Ἀγίαν Γῆν ὅπως μονάσῃ· σημειωτέον ὅτι αὐτόσε ἐπορεύθη ὡς βασίλισσα. Ἐν τούτοις ἡ συκοφαντία ἐξηκολούθησε κατὰδιδόκουσα τὴν θυγατέρα τοῦ

Λεοντίου· ἐπειδὴ ἐκ τῶν ἀκολουθησάντων αὐτῇ ὁ ἱερεὺς Σεβῆρος καὶ ὁ διάκονος Ἰωάννης ἐξηκολούθουν συχνάκις ἐπισκεπτόμενοι αὐτήν, ὁ ὑποπτος Θεοδόσιος ἀπέστειλεν ἐν τῶν αὐλικῶν, Σατωρνίνον τοῦνομα, ὅστις ἐφόνευσεν ἀμφοτέρους. Ἡ Εὐδοκία, ὀργισθεῖσα ἐνεκὰ τῶν ἀκρίτως γενομένων τούτων φόνων, διέταξε τὸν θάνατον τοῦ Σατωρνίνου· ἐξετελέσθη· ἀλλ' ἡ ἐσχάτη πλάνη ἦτο χείρων τῆς πρώτης. Ἡ Εὐδοκία ἀπεγυμνώθη πάσης βασιλικῆς ἐξουσίας καὶ κλεισθεῖσα ἐν τινι μονῇ ἐκλαίει τὰς ἀμαρτίας της. Τοιαῦτα τὰ ἀνθρώπινα! Οὕτως ἐξῆλθε μέχρι τοῦ 461, ὅτε ἀπέθανεν. Ἀποθνήσκουσα ἡ Εὐδοκία ἀνέκραξε τὰς ἐξῆς ἀξιοσημειώτους λέξεις: «Ἀποθνήσκω ἀθῶα καὶ θυμὰ τῆς ἐσχάτης προδοσίας.» Ἡ ἐν Ἱεροσολύμοις διαμονὴ τῆς Εὐδοκίας ἀνεγράφη μετ' ἐπαίνων ἐν τῇ ἱστορίᾳ, καθότι οὐ μόνον πολλὰ συνέστησεν ἐνταῦθα ἀγαθοεργὰ κατὰστήματα, οὐ μόνον ἐκτίσεν ναοὺς καὶ μονὰς, ἀλλὰ καὶ αὐτὰ τὰ τεῖχη τῆς Ἱερουσαλὴμ ἀνεκαίνισε κατηρειπωμένα ὄντα. Τινὲς τῶν βυζαντινῶν χρονογράφων ἀμφιβάλλουσι περὶ τῆς ὀρθοδοξίας τῆς Εὐδοκίας κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη, ἀναφέροντες ὅτι μόλις κατάρθωσαν δι' ἐπιστολῶν ὁ τε Συμεὼν ὁ Στυλῖτης καὶ ἡ Πουλχερία νὰ ἐπαναφέρωσιν αὐτὴν εἰς τὴν εὐθεῖαν ὁδόν.

Οὕτως ἐσθῆσθη ὁ ἄσῃ, ὅστις τοσοῦτον λαμπρὸς ἀνέτειλεν ἐν τῇ Βυζαντινῇ ἱστορίᾳ. Ἡ φιλόσοφος Εὐδοκία, ἥτις ἀπὸ τῆς πτωχείας ὑψώθη τοσοῦτον ταχέως εἰς τὴν ὑψίστην περιωπὴν περιβληθεῖσα οὕτως ἐνδόξως τὴν βασιλικὴν χλαμύδα, ἐξέπεσε καὶ αὖθις εἰς τὴν καὶ πρότερον εὐρίσκειτο θέσιν. Ἡ Βυζαντινὴ ἱστορία μετὰ πλείστων ἐπαίνων ἀναφέρει τὸ ὄνομα αὐτῆς, ἡ δὲ Βυζαντινὴ φιλολογία πλείστα αὐτῇ ὀφείλει. Διότι καὶ περ ἀναρθεῖσα εἰς τὸ ὕπατον τῶν ἀξιωματικῶν, οὐδόλως κατέλιπε τὰς προσφιλεῖς αὐτῇ μελέτας ἢ φιλόσοφος αὐτοκράτειρα, ἀλλ' ἐνησχολεῖτο συγγράφουσα, τῶν δὲ συγγραμμάτων αὐτῆς μετὰ μεγίστων ἐπαίνων μνημονεύει ὁ μέγας Φώτιος. Ἐγραψε *Μεταφράσεις* τῆς ὁκτατεύχου ἐν στίχοις, περὶ ἧς γράφει ὁ Φώτιος· «τὸ μέτρον, ὅπερ ὅτι καὶ γυναικὸς καὶ βασιλείᾳ τρυφώσης καὶ οὕτω καλὸν, ἕξιον θαυμάσαι», *μετάφρασις προφητικῶν λόγων*, τοῦ τε *θεσπεσίου Ζαχαρίου* καὶ τοῦ *κλεινοῦ Δανιὴλ*, *λόγους* *τρεῖς εἰς τὸν μάρτυρα Κυπριανόν*, *ἐγκώμιον* *εἰς Θεοδόσιον*. Ἀλλὰ τὸ ἀξιολογώτερον τῶν συγγραμμάτων αὐτῆς εἶναι τὰ *Ὁμηρόκεντρα*. Ὅποια εὐφυΐα, ὁποια μνήμη, ὁποια πολυμάθεια! Κατάρθωσε ἵνα συγγράψῃ τὸν βίον τοῦ Ἰησοῦ δι' Ὁμηρικῶν στίχων. Εἰ καὶ τινες ἀποδίδουσι ταῦτα ἑτέρᾳ Εὐδοκίᾳ, οὐχ ἥττον ὅμως περισσότεροι λόγοι εἰσὶν οἱ πείθοντες ἡμᾶς ὅτι ἀνήκουσι τῇ ἡμετέρᾳ.

ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΘΑΝΑ.

ΜΙΑ ΣΕΛΙΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

Ἀπόσπασμα λόγου ἐκφωνηθέντος ὑπὸ τοῦ κ. Α. Ρ. Πραγκαβῆ εἰς τὸ μνημόσυνον τοῦ τελευτήσαντος κατὰ τὸν Μάρτιον τοῦ 1855 ὑπὸ τοῦ Ἐθν. Πανεπιστημίου ὑπὲρ τοῦ Γ. Γεννάδιου καὶ Ἰωάννου Βενδύλου.

Εἶχε πέσει τὸ Μεσολόγγιον, εὐγενὴς ἀπαρχὴ τῆς ἐλευθερίας, καὶ οἱ ἡρώικοι αὐτοῦ πρόμαχοι, ὅσοι διέφυγον τὰς φλόγας καὶ τοὺς ἐχθροὺς, οἱ κτρά θύματα τοῦ λιμοῦ καὶ τῆς ταλαιπωρίας, εἶχον συρρεύσει εἰς χιλιάδας εἰς Ναύπλιον, καὶ ἐζήτουν παρὰ τῆς κυβερνήσεως, ὡς μόνην ἀμοιβὴν τῆς ἐνδόξου θυσίας των, ξηρὸν ἄρτον διὰ νὰ τραφῶσι, καὶ πυρίτιν διὰ νὰ πολεμήσωσιν. Ἀλλ' ἡ κυβερνήσις ἦν ἐν ἀπορίᾳ ἐσχάτῃ, τὸ ταμεῖον κεκονέν, καὶ δεινὴ τῶν πραγμάτων ἡ θέσις. Τὸ Μεσολόγγιον πυρποληθὲν, ἐφάνη λάμψαν ἐπὶ τῆς Ἑλλάδος ὡς ἐπικηδεῖα δᾶς τοῦ ἀγῶνός της, ἡ Στερεὰ, μετὰ τὴν πτώσιν τοῦ προμαχῶνος τούτου, ἡσθάνθη τὰς δυνάμεις της παραλυθείσας ἐνώπιον τοῦ φρονηματισθέντος ἐχθροῦ, ἡ Πελοπόννησος ἐδρωτο, ἄνευ σχεδὸν ἀντιστάσεως, ὑπὸ τοῦ Αἰγυπτίου, καὶ ὁ κίνδυνος ἦν περὶ τῶν ὅλων. Γενικὴ καταστροφή καὶ διάλυσις ἐπέκειτο, ἂν δὲν ἐξέπεμπετο στρατὸς ἀναχαιτίσων τοὺς πολεμίους, καὶ ἐμψύχωσιν τοὺς προμάχους τῆς ἐλευθερίας. Κατηφὴς καὶ περίτρομος συνέβρευσεν ὁ λαὸς τῆς Ναυπλίας εἰς τὴν πλατεῖαν τῆς πόλεως, καὶ συνῆλθον ἐπὶ τὸ αὐτὸ καὶ οἱ πειναλέοι στρατιῶται, ἀπειλητικοὶ ἐν τῇ ἀπελπισίᾳ των. Ἀλλ' οὐδεὶς ἐτόλμα, οὐδεὶς ἤξευρε τί νὰ προτείνῃ. Τότε ὁ Γεννάδιος, προκύψας τοῦ ὄχλου, ἀνεπήδησεν εἰς τὴν ῥίζαν τῆς ἐν τῷ κέντρῳ τῆς πλατείας ὑψομένης πλατάνου, καὶ ἐκείθεν, φλογερὸν τὸ βλέμμα ἐπὶ τὸ πλῆθος πλανῶν, μετὰ φωνῆς στεντορίου, καὶ μετ' εὐγλωττίας παντοδυνάμου, διότι ἦτο τῆς καρδίας ἡ εὐγλωττία, — Ἡ πατρίς, ἀνέκραξε, καταστρέφεται, ὁ ἀγὼν ματαιοῦται, ἡ ἐλευθερία ἐκπνέει. Ἀπαιτεῖται βοήθεια σύντονος· πρέπει οἱ ἀνδρεῖοι αὐτοί, οἵτινες ἔφαγον πυρίτιν καὶ ἀνέπνευσαν φλόγας, καὶ ἤδη ἀργοὶ καὶ λιμώττοντες μᾶς περιστοιχίζουσι, νὰ σπεύσωσιν ὅπου νέος κίνδυνος τοὺς καλεῖ. Πρὸς τοῦτο ἀπαιτοῦνται πόροι, καὶ πόροι ἐλλείπουσιν. Ἀλλ' ἂν θέλωμεν νὰ ἔχωμεν πατρίδα, ἂν εἴμεθα ἄξιοι νὰ ζῶμεν ἄνδρες ἐλεύθεροι, πόρους εὗρίσκομεν. Ἄς δώσῃ ἕκαστος, ὅ,τι ἔχει καὶ δύναται. Ἰδοὺ ἡ πενιχρὰ εἰσφορά μου. Ἄς μὲ μιμηθῇ ὅστις θέλει!»

Καὶ ἐπικροτοῦντος τοῦ πλήθους, ἐκένωσε κατὰ γῆς τὸ ἰσχνὸν διδασκαλικὸν του βαλάντιον... «Ἀλλ' ὅχι, ἐπανάλαβε μετ' ὀλίγον· ἡ συνεισφορά αὕτη εἶναι οὐτιδανή! Ὁβολὸν ἄλλον δὲν ἔχω νὰ δώσω, ἀλλ' ἔχω ἐμαυτὸν, καὶ ἰδοὺ τὸν πωλῶ! Τίς θέλει διδάσκαλον ἐπὶ τέσσαρα ἔτη διὰ τὰ παιδιὰ του; Ἄς κατὰβάλῃ ἐνταῦθα τὸ τίμημα!» Αἱ γενναῖαι αὐταὶ λέξεις ἐξῆλθον ἀκάθεκτον ἐνθουσιασμόν, καὶ πάντες μετὰ δακρύων ἐσπευδον προσφέροντες οἱ μὲν χρήματα, οἱ δὲ, οὐδ' αὐτῶν ἐξαι-

ρουμένων τῶν ὑπὸ πενίας καὶ πείνης κατατρυχομένων στρατιωτῶν, ὅ,τι ἕκαστος ἢ ὄπλον ἢ κόσμημα εἶχε τίμιον· ὥστε ἐν μικρῷ χρόνῳ συνελέγη ποσότης ἐπαρκὴς πρὸς θεραπείαν τῶν πρῶτων καὶ μάλλον ἐπειγουσῶν ἀναγκῶν. Ἀπεφασίσθη δὲ νὰ συνέλθωσι καὶ τῇ ἐπαύριον εἰς τὰς ἐκκλησίας, ὅπου προσεληθοῦσι καὶ αἱ κυρίαί, νὰ προσφέρωσι τὸ κατὰ προαίρεσιν καὶ αὐταί.

Ἀπὸ βαθέως ὄρθρου ὁ Γεννάδιος περιέμενεν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Ἀγίου Γεωργίου, ἀλλ' ἡ λειτουργία ἀπέλυσε, καὶ αἱ κυρίαί, ἴσως ποτοηθεῖσαι τὴν συρροὴν τῶν ξένων στρατιωτῶν, δὲν ἐφάνησαν, ἢ ὀλίγαι μόνον ὑπήκουσαν εἰς τὴν κλήσιν. Τότε τὸ αἶμά του αἰσθανθεὶς ὑπὸ γενναίας ἀγανακτήσεως ἀναβράζον, καὶ ἀναβλέψας πρὸς τοὺς ἐκεῖ παρισταμένους μαθητάς τῶν δημοτικῶν σχολείων, «Δυστυχῆ παιδιὰ, ἀνέκραξε μὲ φωνὴν κλονίσασαν τοὺς θόλους τῆς ἐκκλησίας· δυστυχῆ παιδιὰ, σὰς ἐγκατέλιπον αἱ μητέρες σας! Ἡξεύρουσιν ὅτι ὁ Ὁθωμανὸς σφάζει καὶ ἀνδραποδίζει, ὅτι αὐρίον θὰ ἔλθῃ νὰ σύρῃ καὶ σὰς εἰς αἰχμαλωσίαν, ἀλλ' ἀδιαφοροῦσι, φειδωλεῦμεναι ὀλίγου χρυσίου. Ἄλλος προστάτης δὲν σὰς μένει ἐπὶ τῆς γῆς, ἀπὸ τὸν κοινὸν προστάτην ἐκεῖ ἐπάνω. Πέσατε εἰς τὰ γόνατα νὰ τὸν παρακαλέσητε!» Καὶ τὰ παιδιὰ, μὴ τολμήσαντα νὰ παρακούσωσι τὴν ἐπιτακτικὴν ἐκείνην φωνὴν, ἐγονάτισαν ὅλα. Ἀποκαλύψας δ' ἐκεῖνος τὴν κεφαλὴν του, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑψώσας πρὸς οὐρανόν, «Ὑψιστε Θεέ, ἀνεφώνησε, Σὺ ὁ προστάτης τῶν ἀθῶων καὶ τῶν μὴ ἐχόντων καταφυγὴν, μὴ ἐγκαταλίπῃς καὶ Σὺ τὰ παιδιὰ ταῦτα, τὰ προσπίπτοντά Σοι. Σῶσον αὐτὰ ἀπὸ αἰχμαλωσίας δεσμῶν. Οἱ ἄνθρωποι τὰ παρήτησαν· ἐπίβλεψον ἐπ' αὐτὰ, καὶ ἐπίβλεψον ἐπὶ τῆς Ἑλλάδος, καὶ ἡς πάντες ἐξανεστήσαν, ἦν παρορῶσιν, ἦν προδίδουσιν αὐτὰ της· τὰ τέκνα. Δὲς, παρὰ τὰς βουλὰς τῶν ἀνθρώπων, νὰ ἐπιλάμψῃ ἐπ' αὐτῆς πᾶσις ὁ ἥλιος τῆς ἐλευθερίας, καὶ νὰ τελεωθῇ ἡ Σὴ δύναιμις, τὰ δὲ παιδιὰ ταῦτα, πολῖται ἐλεύθεροι, νὰ τὴν ὑπηρετήσωσι ποτὲ ἐν πίστει καὶ εὐλαρίᾳ, πρὸς σωτηρίαν αὐτῆς καὶ πρὸς δόξαν Σου αἰώνιον! Ἡ δὲ, ὁ πάνσοφος Σὺ, γινώσκῃς ὅτι πέπρωται, εἰς ἀγενῆ τραφέντα αἰσθημένα, εἰς ἰδιοτέλειαν αὐξηθέντα καὶ φιλαρχίαν, νὰ γίνωσι ποτὲ αὐτὰ δεινῶν τῇ πατρίδι· παραίτια, παράδοξα τὰ μάλλον εἰς τῆς μαχαίρας τὸ στόμα, καὶ παράδοξα καὶ ἐμὲ εἰς αὐτὴν, πρὶν ἰδῶ ἐκ νέου τῆς Ἑλλάδος τὴν δουλικὴν ἡμέραν καὶ ταπείνωσιν!»

Καὶ τοιαῦτα εὐξάμενος, ἐρρίφθη ἐξω τῆς ἐκκλησίας, ἀφείς τὸν λαὸν καταπεπληγμένον καὶ δακρυρόοντα, καὶ αἱ συνεισφοραὶ ἐπανελήφθησαν ῥαγδαίοντα ἢ τὴν χεῖρα, καὶ αἱ κυρίαί ἐπεμπον μετὰ πάσης προθυμίας οὐ μόνον χρημάτων ποσότητος, ἀλλὰ καὶ αὐτοῦ τῶν τοῦ νομικικοῦ δακτυλίου, καὶ αὐτοῦ τοῦ κόσμου τῶν κεφαλῶν των. Τοιοῦτο ἦν τότε τὸ αἶσθημα τοῦ πατριωτι-

σμού, ἐξ οὗ ἐβλάστησεν ἡ τῆς Ἑλλάδος ἀνεξαρτησία· ἀλλὰ καὶ τοιαύτη ἡ τοῦ εὐγενούς τούτου πατριώτου ἐπιρροή εἰς τὸ ἐξάπτειν καὶ ἀναπτύσσειν αὐτὸ εἰς ἔργα ἀφοσιώσεως, ὥστε δι' αὐτῆς οὐ μόνον τὴν ἔδραν τῆς κυβερνήσεως, καὶ τὴν κυβέρνησιν αὐτὴν ἔσωσε, πόρους ἀνευρών πρὸς περίθαλψιν χιλιάδων στρατιωτῶν, οὗς αἱ πρὶν κακουχίαι καὶ αἱ παραχρῆμα στερήσεις ἐδύναντο νὰ παραγάγωσιν εἰς τι ἀπογνώσεως τόλμημα, ἀλλὰ δυνάμειθα θαρρόντως καὶ τὸν ἀνώτατον ἔπαινον σωτήρος τῆς ὅλης πατρίδος εἰς τὴν περίστασιν ταύτην νὰ τῷ ἀπονείμωμεν, διότι διὰ τῶν αὐτῶν πόρων ἐξωπλίσθη καὶ ἐξεπέμφθη ὑπὸ τὸν ἐνδοξὸν Καραϊσκάκη στρατὸς ἐπανορθώσας τὸν σχεδὸν ἥδη ἀπεγνωσμένον ἀγῶνα, καὶ ἐπαναγαγὼν τὴν νίκην ὑπὸ τὰς τεταπεινωμένας τῶν Ἑλλήνων σημαίαις. Ὅπως ὅμως ἡ πλήρης ἡ ἐκστρατεία, ἀνεγνωρίσθη ἡ ἀνάγκη μορφώσεως καὶ ἱππικοῦ τάγματος, καὶ τοῦτο ἐγένετο ἀφορμὴ νέου δημοτικοῦ θριάμβου τοῦ Γενναδίου.

ὑπὸ κηρύκων συγκληθεὶς, συνήλθεν αὖθις ὁ λαὸς ὑπὸ τὴν πλάττανον, ἀνυπόμονος ν' ἀκούσῃ τὸν ἀγαπητὸν ῥήτορά του γενναῖόν τι καὶ ὠφέλιμον συμβουλευόντα. Οὗτος δὲ, ἀφ' οὗ ἐξέβηκε τῶν κοινῶν πραγμάτων τὸν κίνδυνον καὶ τὴν θέσιν, καὶ τὴν ἀνάγκην τῆς μορφώσεως ἱππικοῦ, «Ἀλλὰ ποῦ, εἶπε, θέλομεν εὑρεῖ τοὺς ἵππους; Ἐδῶ βλέπω πολλοὺς καὶ προὔχοντας καὶ ὀπλαρχηγούς, τρέφοντας ἀνὰ δύο καὶ τρεῖς ἵππους, καὶ κομπάζοντας ἐπὶ τούτῳ ἐν ταῖς ὁδοῖς. Ὅστις ἔχει ἵππον διὰ τρυφῆς καὶ ἐπίδειξιν, καὶ δὲν τὸν προσφέρει εἰς τῆς πατρίδος τὴν ἀνάγκην, εἶναι ἀνάξιος νὰ λέγῃται αὐτῆς προὔχων, ἢ νὰ φέρῃ τὸ ξίφος τοῦ ἀρχηγοῦ. Διὰ τῶν ἵππων τούτων δυνάμεθα νὰ μορφώσωμεν ἱππικὸν τοὺς λαμβάνομεν; — «Τοὺς λαμβάνομεν», ἀνέκραξε μιᾷ φωνῇ ὁ λαός. — «Καὶ ἂν δὲν μᾶς τοὺς δώσωσι, τοὺς λαμβάνομεν διὰ τῆς βίας;» — «Τοὺς λαμβάνομεν διὰ τῆς βίας», ἀπεκρίθησαν χιλιάδες στομάτων. — «Ἀγρυπτε λοιπὸν», διέταξεν ὁ κινῶν τὸν λαὸν ἐκείνον, ὡς ἡ λιλίαφ κινεῖ τὰ κύματα. Ἀλλὰ πρὶν ἢ προφθάσῃ νὰ ἐκτελεσθῇ ἡ δεινὴ ἐντολή, τριακόσιοι πεντήκοντα ἵπποι εἶχον κομισθῇ εἰς τὴν πλατεῖαν ἐκ συνεισφορᾶς ἐκουσίου. Τότε καλέσας ἐκ τοῦ πλήθους ὀνομαστὴ τὸν Χατζῆ Μιχαήλ, «Σὺ, τῷ εἶπεν ὁ Γεννάδιος, εἶσαι ἄξιός νὰ διευθύνῃς τὸ ἱππικόν. Λάβε τοὺς ἵππους τούτους, ὀργάνισον αὐτοὺς, καὶ ἀναχώρησον ὅσον τάχος.»

Οὕτως ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις τῶν ἐσχάτων κινδύνων, οἵτινες ἀναδεικνύουσι τῶν ἀνδρῶν τὴν ἀξίαν καὶ τὴν ἀρετὴν, ὁ Γεννάδιος διὰ τῆς ἀτρομῆτος παρρησίας ἦν τῷ ἐνέπνεεν ἡ συναίσθησις τοῦ καθήκοντος, καὶ διὰ τῆς λάβρου τοῦ εὐγλωττίας, ἥτις ἐξεχεῖτο ἐκ καθαρᾶς πηγῆς, τῆς ἐνθουσιώδους καὶ ἐναρέτου καρδίας του, κατέστη δύναμις, ἥτις στρατηγὸς ἐνεκαθίστα, τὸν λαὸν δι' ἐνὸς λόγου ἤγε καὶ ἔφερε, τῷ στρατῷ ἐπεβάλ-

λετο, ἀντετάττετο κατὰ μέτωπον τοῖς ὀπλαρχηγοῖς καὶ τοῖς προὔχουσι, καὶ ὑψύτο ὑπὲρ αὐτὴν τὴν τότε ἀνίσχυρον καὶ κλονιζομένην κυβέρνησιν.

ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΧΡΗΣΙΣ ΤΗΣ ΠΛΙΑΚΗΣ ΘΕΡΜΟΤΗΤΟΣ

Συνέχεια καὶ τέλος· ἰδὲ σελ. 423.

Ὁ περιηγητὴς ὁ ἐπισκεπτόμενος τὴν ἐν Τουρῶν (Tours) βιβλιοθήκην ἐγκατεσταμένην ἐν παλαιῷ τινι οἴκῳ, παρατηρεῖ εἰσερχόμενος εἰς τὴν αὐλὴν συσκευὴν τινα παραδόξου ὕψους ὀμοιάζουσαν πρὸς μέγιστον στέλεχος κώνου, ἢ πρὸς γιγαντιαῖον φωτοσκηπὸς λυχνίας, ἔχον τὸ κοῖλον αὐτοῦ ἀνεστραμμένον πρὸς τὸν οὐρανόν. Τὸ ἔξωθεν αὐτοῦ ἐστὶν ἐκ χαλκοῦ, τὸ δὲ ἔσωθεν ἐκ λεπτοῦ φύλλου ἀργυροῦ. Ἐπὶ τῆς μικρᾶς βάσεως τοῦ στελέχους τοῦ κώνου κλεισμένου διὰ πλακὸς χυτοῦ σιδήρου διατρύτου κεῖται κύλινδρος χαλκοῦς μεμελανωμένος ἔξωθεν, τοῦ ὁποῦ οὗτος ἄλλοτε εἶναι κοινὸς μὲ τὸν τοῦ κώνου. Ὁ κύλινδρος οὗτος ὅστις εὐρίσκεται οὕτω περιβεβλημένος ὥσαντι διὰ μεγάλου περιτραχηλίου, λήγει ἄνωθεν δι' ἐπικαλύμματος ἡμισφαιρικοῦ, εἰς τρόπον ὥστε ὀμοιάζει πρὸς ὑπερμεγέθη δακτυλὴθραν βαπτιστικῆς, καὶ εἶναι πάλιν ἐπικαλυμμένος διὰ κώδωνος ὑαλίνου τοῦ αὐτοῦ σχήματος.

Ἡ τοσοῦτον ἀσυνήθην μορφήν ἔχουσα συσκευὴ παριστᾷ ἡλικίαν ἀποδοχέα, τουτέστιν εἶδος ἀτμοποιῶν λέβητος ἐν ᾗ παράγεται τὸ σημεῖον τοῦ βρασμοῦ τοῦ ὕδατος, καὶ πλέον τούτου διὰ μόνης τῆς ἐπιδράσεως τῶν θερμῶν ἀκτίνων τοῦ ἡλίου, ἃς πέμπει ἐπὶ τὸν κύλινδρον ἢ ἐσωτερικὴν πλάξ τοῦ κωνικοῦ ἀντανάκλαστρου, πεποιημένη ἐξ ἀργύρου λεῖου καὶ στιλπνοῦ. Διὰ τινος εἰσαγωγῆς σωλήνος καὶ δι' ἀντλητήρος πληροῦνται δι' ὕδατος τὰ δύο τρίτα ὡς ἔγγιστα τοῦ ὕψους τοῦ λέβητος. Ὑάλινος σωλὴν καὶ μανόμετρον συγκοινωνοῦσι μὲ τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ λέβητος, στηρίζονται δὲ ἐπὶ τῆς ἐξωτερικῆς περιφερείας τοῦ μεταλλικοῦ ἀντανάκλαστρου, καὶ χρησιμεύουσιν ἵνα δεικνύωσι τὸ ὕψος τοῦ ὕδατος καὶ τὴν τάσιν τοῦ ἀτμοῦ ἐν τῷ λέβητι.

Ὑπάρχει δὲ πρὸς τούτοις ἀσφαλιστικὴ διελκὶς τεθειμένη εἰς τρόπον ὥστε ν' ἀπαλλάσσεται ὁ λέβης τοῦ ἀτμοῦ, ἐὰν ἡ τάσις ἤθελεν ὑπερβῇ τὸ ὀρισθὲν ποσὸν τῶν ἀτμοσφαιρῶν. Οὕτω τὸ μηχανήμα αὐτὸ κέκτεται πᾶσαν ἐπιθυμητὴν ἀσφάλειαν, καὶ δύναται νὰ ἐφοδιασθῇ διὰ πάντων τῶν παρεπομένων παρασκευασμάτων, ἅτινα ἀπαιτοῦνται εἰς ἀτμολέβητα.

Τὸ ἀντανάκλαστρον ἢ μεταλλικὸν κάτοπτρον, κύριον μέρος τοῦ ἀτμολέβητος, ἔχει ἐν μὲν τῇ μεγάλῃ βάσει αὐτοῦ μέτρα 2,60 διάμετρον, ἐν δὲ τῇ μικρᾷ 1 μέτρον καὶ 80 ἑκατοστόμετρα

ὕψος, τοῦθ' ὑπὲρ παρέχει τεσσάρων τετραγωνικῶν μέτρων ἐπιφάνειαν ἀντανάκλασεως ἢ ἡλιασσεως. Αἱ ἐσωτερικαὶ παρειαὶ εἰσὶν ἐξ ἀργύρου ἐστιλβωμένου, διότι ὀμολογουμένως τοῦτο τὸ μέταλλον ἀποπέμπει κάλλιστα τὰς θερμῶν ἀκτίνων. Ἀλλὰ καὶ ὁ ὀρείχαλκος ἐλαφρῶς ἐπαργυρούμενος δύναται ἐπίσης νὰ χρησιμεύῃ. Ἡ κλίσις τῶν παρειῶν ἐπὶ τοῦ ἄξονος τῆς συσκευῆς εἰσι 45 μοιρῶν. Οἱ ἀρχαῖοι ἐγίνωσκον ἤδη ὅτι τοῦτο ἐστὶ τὸ ἄριστον σχῆμα ὑπὲρ δύναται τις νὰ δώσῃ εἰς τοιοῦτου εἶδους μεταλλικὰ κάτοπτρα τὰ ἔχοντα γραμμικὴν ἐστίναν, διότι αἱ ἀκτῖνες αἱ προσπίπτουσαι παραλλήλως τῷ ἄξονι ἀντανάκλῶνται τότε καθέτως ἐπ' αὐτὸν, καὶ σχηματίζουσιν ἐστίναν τῆς μεγίστης ἐντάσεως.

Ὁ λέβης εἶναι χαλκοῦς διότι τὸ μέταλλον τοῦτο μεταξὺ τῶν κοινῶν μετάλλων ἐστὶ τὸ εὐθερμαγωγότατον. Ἐμελάνθη ἔξωθεν διότι τὸ μέλαν ἔχει τὴν ιδιότητα τοῦ ἀπορροφᾶν ἀπάσας τὰς θερμῶν ἀκτίνων ὥπως τὸ λευκὸν ἔχει τὴν τοῦ ἀντανάκλῃν αὐτὰς καὶ ἐπεκαλύφθη διὰ περιβλήματος ὑαλίνου, ἐπειδὴ τὸ σῶμα τοῦτο ἐστὶ τὸ διαθερμαντικώτατον πάντων, τουτέστι τὸ εὐκόλως διαπερῶμενον ὑπὸ τῶν ἀκτίνων τῆς φωτεινῆς θερμότητος. Ὁ ὕαλος ἔχει πρὸς τοῦτοις τὴν ιδιότητα τοῦ ἀνθίστασθαι εἰς τὴν ἐξοδὸν αὐτῶν τούτων τῶν ἀκτίνων, ἅμα μεταμορφωθῶσιν εἰς ἀκτῖνας ἀμυδράς, τοῦθ' ὑπὲρ συμβαίνει ἐνταῦθα ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ λέβητος. Πᾶσαι αὗται αἱ ἐφαρμογαὶ τῶν φυσικῶν νόμων δὲν εἶναι νέαι, οἱ λαοὶ ὀρμεμύτως τὰς ἔθεσαν εἰς ἐνέργειαν πρὶν ἢ οἱ σοφοὶ δυνήθωσι νὰ ἐξηγήσωσι τὰ αἷτια, καὶ ἡ μαγειρικὴ τέχνη, ἡ κηπουρικὴ, ἡ θέρμανσις τῶν οἰκιῶν, δὲν περιέμενον ἐπὶ τούτῳ τὰ πειράματα τῶν φυσικῶν. Ὁ Σωσὺρ ὠρμητο καὶ αὐτὸς ἐκ τῶν διδομένων τούτων ἐν τοῖς πειράμασιν αὐτοῦ. Ἀλλ' οἱ ἐφευρέται δὲν δύνανται νὰ ἐργάζωνται δι' ἀναψήλαφσεως καὶ ἐχρειάζοντο αἱ ἀνακαλύψεις τῆς συγγρόνου φυσικῆς ἵνα δοθῇ εἰς τὰς ἐφαρμογὰς ταύτας κανὼν αὐστηρὸς καὶ οὕτως εἰπεῖν μαθηματικὸς.

Ὁ κυρίως εἰπεῖν ἀτμολέβης τῆς ἡλιακῆς μηχανῆς τῆς Τουρῶνης σύγκειται ἐκ δύο συγκεντρικῶν κωδῶνων χαλκῶν, ἐξ ὧν ὁ μὲν μεγάλτερος καὶ ὁρατὸς ἴσος κατὰ τὸ ὕψος τοῦ κατόπτρου ἔχει 80 ἑκατοστόμετρα, ὁ δὲ δεύτερος ἢ τοῖς ἐσωτερικὸς 50 καὶ οἱ καθέκαστα διάμετροι αὐτῶν εἰσι 28 καὶ 22 ἑκατοστόμετρα. Ἡ παχύτης τοῦ χαλκοῦ εἶναι 3 χιλιοστομέτρων. Τὸ χορηγούμενον ὕδωρ τίθεται ἐν τῷ διαμέσῳ τῶν δύο περιβλημάτων ἢ χαλκῶν κωδῶνων, εἰς τρόπον ὥστε νὰ σχηματίζῃ δακτυλιοειδῆ κύλινδρον ἔχοντα τρία ἑκατοστόμετρα πλάτους. Ὁ ὄγκος τοῦ ὕγρου συνίσταται ἐξ 20 λίτρων καὶ ἐκ 10 διὰ τὴν ἀτμοποιὸν θάλαμον. Ὁ ἐσωτερικὸς κώδων μένει κενός· εἰς τοῦτον διέρχονται ὁ

ἀτμαγωγὸς σωλὴν καὶ ὁ τῆς εἰσαγωγῆς τοῦ ὕδατος εἰς τὸν λέβητα. Ἐπὶ τοῦ ἀτμαγωγοῦ σωλήνος εἰσι τεθειμένα τὰ πρὸς ἀσφάλειαν παρασκευάσματα, τὸ μανόμετρον καὶ ἡ διελκίς. Ὑάλινος κώδων ὅστις περικαλύπτει τὸν λέβητα, τοὺς χαλκοὺς κώδωνας, ἔχει 85 ἑκατοστόμετρα ὕψους, 40 διαμέτρου καὶ 5 χιλιοστημόρια πάχους, τουτέστι τὸ πάχος κοινοῦ κατόπτρου. Σχηματίζει δὲ μόνιμον διάμεσον ἐκ 5 ἑκατοστομέτρων μεταξὺ τῶν παρειῶν αὐτοῦ καὶ τῶν τοῦ λέβητος, διάμεσον, ὑπὲρ κατέχευται ὑπὸ σφύματος ἀέρος θερμοτάτου. Εἶναι δὲ προσκεκολλημένος ἐπὶ τοῦ πυθμένος τοῦ κατόπτρου μόνον διὰ τῆς θάσεώς του.

Ἐνεκα τῆς ἡμερησίας καὶ τῆς ἐτησίας περιφορᾶς τῆς γῆς, αὕτη δὲν ἔχει τὴν αὐτὴν πρὸς τὸν ἥλιον θέσιν ἀνὰ πᾶσαν ὥραν τῆς ἡμέρας καὶ τοῦ ἔτους.

Οὕτως ἐχόντων τούτων, ὁ λέβης ἐστὶ διατεθειμένος εἰς τρόπον ὥστε νὰ περιγράφῃ γωνίαν 15 μοιρῶν ἢ τὸ εἰκοστὸν τέταρτον τῆς περιφερείας καθ' ὥραν, στρεφόμενος περὶ ἄξονα παράλληλον τῷ ἄξονι τῆς γῆς, τουτέστι νὰ ἀκολουθῇ τὴν ἡμερησίαν καὶ φαινομένην οὕτως εἰπεῖν περιφορὰν τοῦ ἡλίου, καὶ νὰ κλίνη ἐπίσης θαυμάδιον περὶ τὸν ἄξονα τοῦτον ὡς ἐκ τῆς ἡλιακῆς καλουμένης ἀποκλίσεως. Οὕτως ἡ ἐντασις τῆς καρπουμένης θερμότητος ἐστὶν ὡς ἔγγιστα ἡ αὐτὴ πάντοτε, οἰκιδήποτε καὶ ἂν ᾦναι αἱ ὥραι τῆς ἡμέρας καὶ τοῦ ἔτους, διότι ἡ συσκευὴ οὕσα οὕτω διατεθειμένη ἀντανάκλᾷ μὲ ὅσον οἶόν τε ἐλάσσονα ἀπώλειαν ἅπασαν τὴν τοῦ ἡλίου ἀκτινοβολίαν. Ἡ διπτὴ κίνησις ἣν ὀφείλει νὰ ἔχῃ ὁ λέβης ἐπιτυγχάνεται διὰ δύο ἐμπλοκῶν ἢ ἀλληλουχιῶν τροχῶν, καὶ δι' ἐνὸς στροφάλου, ἡ μὲν πρώτη ἀνὰ ἐκάστην ἡμίσειαν ὥραν, ἡ δὲ δευτέρα ἀνὰ ὁκτὼ ἡμέρας. Ἡ ἀπ' ἀνατολῶν πρὸς δυσμᾶς κίνησις, ἥτις ἐπιτελεῖται διὰ τῆς φαινομένης πορείας τοῦ ἡλίου, δύναται ν' ἀποκατασταθῇ αὐτόματος ἄνευ μεγάλης δαπάνης, τὸ αὐτὸ δὲ δύναται νὰ ἐπιτευχθῇ καὶ διὰ τὴν δευτέραν. Ἐνταῦθα πρόκειται ἀπλῶς περὶ λύσεως ζητήματος ὀρολογιοποιίας τοῦ ὀγκωδεστέρου εἶδους· ἰδὲ τὸν περιστροφικὸν ὀβελόν, καὶ ἡ λύσις αὕτη δὲν εἶναι οὔτε δύσκολος οὔτε πολυδάπανος.

Δαπάνη τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τοῦ νομοῦ Ἰνδρου καὶ Λερίνης· ὁ κύριος Μουσῶ ἐγκάτεστησε πρὸ τριετίας ἐν Τουρῶν τὸν ἀνω περιγραφέντα λέβητα, ὅστις παρήγαγε περίεργα ἀποτελέσματα, ἐξ ὧν τινὰ εἰσὶν ἄξια μνείας. Ὁραίαν τινα ἡμέραν τῆς ὀγδόης Μαΐου, περὶ τὴν ὀγδόην καὶ ἡμίσειαν πρωΐνῃν ὥραν, 20 λίτρα ὕδατος 20 βαθμῶν θερμοκρασίας εἰσαχθεῖσαι εἰς τὸν λέβητα παρήγαγον ἐν διαστήματι τεσσαράκοντα λεπτῶν ἀτμὸν τάσεως 2 ἀτμοσφαιρῶν, τουτέστιν 121 βαθμῶν θερμοκρασίας, ἦτοι 21 βαθμοὺς ἄνω τοῦ βράζοντος ὕδατος.

Ἡ τάσις τοῦ ἀτμοῦ ὑφουμένη ταχέως ἀνῆλθεν εἰς τὴν ἀτμοσφαῖραν, ὥστε καὶ ἂν ἤθελον ἀποπειραθῇ νὰ ὑπερβῶσι τὸ σημεῖον τοῦτο, ἐπειδὴ αἱ παρειαὶ τοῦ λέβητος εἶχον μόνον 3 χιλιοστομέτρων πάχος, καὶ ἡ δι' αὐτῶν ὑποβασταζομένη ὀλικὴ διάστασις ἦτο ἤδη 40,000 χιλιογράμμια, δὲν θὰ ἠδύναντο νὰ πράξωσι τοῦτο ἄνευ κινδύνου, τὸ δὲ σύνολον τῆς συσκευῆς ἤθελε μετὰ πατάγου κατακερματισθῇ. Περὶ τὰ μέσα τῆς αὐτῆς ἡμέρας μὲ 15 λίτρας ὕδατος ἐν τῷ λέβητι ὁ ἐξ 100 βαθμῶν θερμότητος ἀτμός, ἦτοι τάσεως μιᾶς ἀτμοσφαῖρας, ὑψώθη ἐντὸς ἐλάσσονος τοῦ τετάρτου τῆς ὥρας εἰς 5 ἀτμοσφαῖρας. Ἐπὶ τέλους τῆς 22 Ἰουλίου περὶ τὴν 4 ὥραν μ. μ. διὰ τινος ἐκτάκτου θερμότητος, ἡ συσκευή ἐξήντηεν ἀνὰ πᾶσαν ὥραν 5 λίτρας ὕδατος, τοῦθ' ὅπερ ἀντιστοιχεῖ πρὸς παραγωγὴν ἀτμοῦ 140 λίτρων ἀνὰ ἑκάστον λεπτὸν, καὶ ὡς ἔγγιστα ἡμίσεως ἵππου δύναμιν.

Ἐκάστη ἀτμομηχανὴ συνίσταται ἐκ δύο οὐσιωδῶν μερῶν, δηλαδὴ τοῦ ἀτμολέβητος καὶ τοῦ κινητηρίου. Ἐννοεῖ τις, ὅτι διὰ τοῦ λέβητος τῆς Τουρῶνης δύναται νὰ χρηθῇ συνήθει κινητηρίῳ ἐκ τῶν κοινῶν λεβήτων, τοῦτο δὲ ἐστὶ τὸ μέγα πλεονέκτημα τῶν διὰ τῆς θερμάνσεως τοῦ ἡλίου λεβήτων, μὴ ἀπαιτούμενων ἰδιαίτερον κινητηρίου. Ὁ ἐφευρέτης μετεχειρίσθη κατ' ἀρχὰς διὰ τὰς ἀποδείξεις τοῦ ταύτας διττοῦργικῆς μηχανῆς, ἔχουσιν δηλονότι διττὴν ἐνέργειαν, ἄνευ συμπυκνώσεως καὶ ἀραιώσεως τοῦ ἀτμοῦ, ἥς ὁ κύλινδρος ἐδραῖος ὢν ἐκῦδιζεν ἐν τρίτον ὡς ἔγγιστα τῆς λίτρας. Ἡ μηχανὴ αὕτη ἔπαλλεν ἐγδοήκοντα παλμοὺς ἀνὰ πᾶν λεπτὸν, καὶ ἐχρῆτο ἀτμῷ ἔχοντι διαρκῆ τάσιν μιᾶς ἀτμοσφαῖρας. Ἐκινεῖτο δὲ καὶ δι' ἡλίου ἐλαφρῶς νεφελώδους. Βραδύτερον ἀντεκατέστησε ταύτην διὰ περιστροφικῆς μηχανῆς, τουτέστι μηχανῆς ἐχούσης κύλινδρους περιστρώφους, τοῦθ' ὅπερ ἀπαλλάττει τῆς μεταδοτικῆς κινήσεως· ἀλλ' ὅμως τὸ σύστημα τοῦτο εἶναι λίαν πλημμελές. Ἐν τούτοις ὅμως αὕτη ἐνέργει ἀξιόλογα, καὶ ἐκίνει μὲ μεγάλην ταχύτητα μικρὸν τινα ἀντλητήρα πρὸς ὑψωσιν τοῦ ὕδατος. Εἶναι λυπηρὸν ὅτι ὁ ἐφευρέτης οὐδέποτε κατεμέτρησε τὴν διὰ τῆς μηχανῆς αὐτοῦ παραχθεῖσαν θετικὴν ἐργασίαν διὰ τινος δυναμομέτρου, ἐξ ὧν τὰ τοῦ Προνὸ καὶ Οὐάτ εἰσὶ τὰ μάλιστα ἐν χρήσει.

Ἐπειδὴ τὸ ἡλιακὸν ἀντανάκλαστρον πρὸ παντὸς ἄλλου παρέχει ἐστὶαν ἀδαπάνου καυσίμου ὕλης, δὲν χρησιμεύει μόνον εἰς τὸ παράγειν κινητικὴν δύναμιν. Δύναται τις νὰ ἐφαρμόσῃ αὐτὸ καὶ εἰς τὰ πλείστα τῆς βιομηχανίας εἶδη, οἷον εἰς τὴν ἀπόσταξιν τοῦ ὕδατος, εἰς τὴν συγκέντρωσιν καὶ κρυστάλλωσιν τῶν ἀλκαλικῶν διαλυμάτων, καὶ εἰς τὴν προπαρασκευὴν τοῦ οἶνοπνεύματος. Ἀρκεῖ νὰ διευθύνῃ τις τὸν ἀτμὸν τῆς συ-

σκευῆς εἰς τὴν ἐστὶαν ἀποσταλακτικῆς τινος, ὥπως ἀποσταλάξῃ 5 λίτρας οἶνου ἐντὸς τετάρτου τῆς ὥρας. Ἡ κατασκευὴ τοῦ οἶνοπνεύματος ἐκ τῶν καρπῶν, τοῦ ζακχαροκαλάμου, ἢ τῶν τευτλοβρίζων (ζοκκιννογουλίων) δὲν θὰ ἦτο πλέον δυσχερὴς.

Ὁ κύριος Μουσῶ κατασκεύασε μικρὰς ἡλιακὰς χύτρας ὅλως διαφερούσας τοῦ μεγάλου αὐτοῦ ἀτμοποιῦ λέβητος. Ἀπὸ τοῦδε λοιπὸν, οἱ θηρευταὶ, οἵτινες ἐν ἐλλείψει φωσφορίων ἢ πυρρείων ἐχρῶντο τῷ ἡλίῳ ὑποκαίοντες δι' ὑαλίνου φακοῦ τὸ ἀγαρικὸν (ὑσκαν) διὰ τὰς καπνοσύριγγάς των, δύνανται ἤδη διὰ τοῦ ἡλίου νὰ ἐτοιμάζωσιν ἐν τῇ ἐξοχῇ τὸ γεῦμα αὐτῶν, καὶ νὰ ἐψήνωσι τὴν ἄγγραν των, καὶ οἱ περιηγηταὶ τῶν μεγάλων ἐρήμων δὲν θὰ μεταχειρίζωνται πλέον τὴν κόπρον τῶν καμήλων καὶ τῶν βουδάλων ἵνα θερμαίνωσι τὸ λιτὸν αὐτῶν φαγητόν.

Εἰς ὁποίας καὶ ὁπόσας χρήσεις ἠδύναντο ἡ περιεργος αὕτη ἐφεύρεσις νὰ χρησιμεύῃ! Καὶ αὐτὰ ἔτι τὰ ἀερόστατα δύνανται ἐπωφελεῶς νὰ προσφύγωσιν εἰς αὐτήν, πρὸ πάντων διὰ νὰ διεγείρωσιν ἄνευ οὐδενὸς κινδύνου ἐκρήξεως τὰ ἐλατήρια τοῦ ἐναερίου σκάφους· γνωστὸν δὲ ὅτι ἡ ἡλιακὴ ἀκτινοβολία αὐξάνει παραδόξως καθόσον ἀναβαίνει τις. Αἱ δὲ διὰ θερμοῦ ἀέρος ἢ ἀμμωνιακοῦ κινούμεναι μηχαναὶ ὁπόσον δὲν θέλουσιν ὠφεληθῇ χρώμεναι τῷ ἡλίῳ; Ἀλλὰ πρὸ πάντων ἐν ταῖς τροπικαῖς χώραις, ἐφ' ὧς ὁ ἥλιος διευθύνει τοσοῦτον γενναίως καθ' ἑκάστην τὴν δέσμην τῶν καυστηρῶν ἀκτίνων του, θὰ εὖρη ταχέως ἐφαρμογὴν. Δηλαδὴ κίνησιν τῶν μηχανῶν ἐν ταῖς φυτεῖαις τοῦ ζακχαροκαλάμου ἢ τοῦ βάμβακος, ἀπόσταξιν τῶν ἀκαθάρτων ὑδάτων ἵνα τρέπη αὐτὰ εἰς πόσιμα, κρυστάλλωσιν τῶν ἀλατούχων καὶ ζακχαρούχων διαλυμάτων, ὑψωσιν τῶν ὑδάτων τῆς ἀρδεύσεως, κατασκευὴν τοῦ πάγου διὰ τῆς συσκευῆς τοῦ Καρρὲ κ.τ.λ. Εἰς ταύτας ἰδίως τὰς χώρας ἡ καύσιμος ὕλη ἐλλεῖπει, τὰ καύσιμα ξύλα εἰσὶν ἐνταῦθα σπάνια καὶ ὁ λιθάνθραξ ὃν πρέπει νὰ κομίζῃ τις μακρόθεν, συχνὰ δὲ καὶ ἐκ τῶν ἀγλικῶν μεταλλείων, φθάνει εἰς τιμὰς ὑπερόγκους. Ἡδὲ ἐν ταῖς μεσημβριναῖς χώραις δὲν ἀποκτᾶται διὰ τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων τὸ θαλάσσιον ἄλας; Ἐν Χιλῇ καὶ ἐν τῇ νήσῳ Μαυρικίου διὰ νὰ ἐνεργῶσι τὴν ἐξάτμισιν τῶν ὑδάτων ἐκάλυψαν τὰ ἀλατούχα ἔλη δι' ὑαλίνων φραγμῶν. Αἱ περίφημοι νιτρίαι τῆς Ἰουγκῆς ἐπὶ τῆς παραλίας τοῦ Περὸ δύνανται ὡσαύτως νὰ κρυσταλλώσωσι τὸ ἄλας των διὰ μόνης τῆς θερμότητος τοῦ ἡλίου. Καὶ ταῦτα μόνον περὶ τῶν ἐφαρμογῶν τοῦ θερμογόνου· ἀλλ' ὑπάρχουσι καὶ δι' ἀπάσας τὰς χώρας ἐφαρμογαὶ μηχανικαί, ὧν ὁ κατάλογος ἐστίν, οὕτως εἰπεῖν, ἀπέραντος. Ὁποῖα ἐπίσημος οἰκονομία θὰ κατορθωθῇ ὡσαύτως διὰ τῆς χρήσεως τῆς ἀμύσθου ταύτης δυ-

νάμεως, οἷον εἰ ἐπιφυλαττομένης ἡμῖν ὑπὸ τῆς μητρικῆς, γενναίας καὶ φιλοστόργου φύσεως!

Ἡ ἀξία ἡλιακῆς συσκευῆς, ὡς ἡ τῆς Τουρῶνης, συνισταμένης ἐξ ἡμίσεως ἵππου δυνάμεως, δὲν ὑπερβαίνει τὰς 1700 δραχμάς· θέλει ὅμως κατὰ πολὺ μετριασθῇ ἡ δαπάνη ὅταν ἡ κατασκευὴ τῶν μηχανῶν τούτων ἀποκαταστῇ εὐχερῆς, καὶ ὁ ἐφευρέτης ἐπενέγκῃ εἰς αὐτὰς ἀπάσας τὰς τροποποιήσεις ὧς διορᾷ ἡδὲ. Ἐὰν ἀντικαταστήσῃ τις τὴν ἀργυρᾶν πλάκα, κυρίαν δαπάνην τοῦ ἀντανάκλαστρου, δι' ὀρειχαλκίνης ἐπαργύρου, ἐνεργούσης σχεδὸν ἐπίσης καλῶς ὅσον ἡ ἀργυρᾶ, θὰ ἐπέλθῃ δι' αὐτῆς καὶ μόνης τῆς τροποποιήσεως ἱκανὴ οἰκονομία. Ἀλλως τε, ἐπειδὴ διαπλασιαζομένης τῆς διαμέτρου τοῦ κατόπτρου ἡ ἐπιφάνεια τῆς ἡλιάσεως καὶ ἐπομένως ἡ δύναμις τῆς συσκευῆς τετραπλασιάζεται, ἡ κατασκευὴ μεγάλων λεβήτων ἔσεται ῥαδίᾳ χωρὶς νὰ καταστῇ μᾶλλον πολὺπλοκος καὶ δαπανηρὸς ὁ μηχανισμός.

Ἐν τοιαύτῃ δὲ περιπτώσει πρέπει τις ν' ἀποφύγῃ τὸν σκόπελον τῆς μεγάλης ἐντάσεως τῆς προσγενομένης θερμότητος. Δὲν δύναται τις νὰ κατηγορήσῃ τὸ κωνικὸν ἀντανάκλαστρον διὰ τὸν χῶρον ὃν καταλαμβάνει, διότι ἀτμομηχανὴ συνήθης ἀπαιτεῖ πολὺ μείζονα τοῦτο μὲ τοὺς μακροὺς λέβητας καὶ τὴν ὑψηλὴν καπνοδόχον. Τὸ δὲ κινητήριον κυρίως λεγόμενον καὶ τὰ μέσα τῆς μεταδόσεως τῆς κινήσεως ἔσονται τὰ αὐτὰ ἐν ἀμφοτέροις.

Αἱ σφοδρόταται πνοαὶ τῶν ἀνέμων, τοῦλάχιστον εἰς τὰ ἡμέτερα κλίματα, οὐδαμῶς ἐπιδρῶσιν ἐπὶ τῆς δυνάμεως τῆς ἀντανάκλαστρος θερμότητος, οὐδὲ ἐπ' αὐτοῦ τοῦ κατόπτρου, ὅπερ δὲν κατορθόνουν νὰ διασαλεύσωσιν. Ἐν χώραις ἐν αἷς αἱ θύελλαι εἰσὶ σφοδρότεραι ἢ παρ' ἡμῖν, δύναται τις ἐν τέλει νὰ ὑπερβῇ τὴν ἀντανάκλαστρον διὰ σιδηροῦ τινος στήριγματος, εἰς τρόπον ὥστε νὰ ἀνθίσταται τοῦτο καὶ εἰς τὰς βαιοτέρας λαίλαπας. Ἐντεῦθεν ἄρα οὐδεμία δυσχέρεια, ἀλλ' οὐδ' ἄλλοθι που, διότι ἐπεβεβαιώθη ἡδὲ, ὅτι ὁ ὑαλίνος κώδων, καὶ τοι θερμαίνόμενος διὰ τῆς ἀμέσου ἀκτινοβολίας τοῦ λέβητος, δὲν διατρέχῃ τὸν κίνδυνον τοῦ νὰ διαρῥαγῇ δι' ὀμβροῦ πεπηγότος, ἀλλ' οὐδὲ διὰ χαλάζης καθ' ἣς ἡδὲ ἐδοκιμάσθη. Πλὴν τούτου σήμερον ὅτε ἡ στόμωσις τῆς ὑάλου θεωρεῖται ἐφικτὴ, ἀποκαθιστῶσα αὐτὴν σχεδὸν ἄθλαστον (ἀδιάρρηκτον), εὐκόλως θὰ ἔχωμεν κώδωνα δυνάμενον ἀρκούντως ν' ἀντέχῃ.

Ἡ πεῖρα θὰ ὑποδείξῃ ἐφεξῆς, ὡς τοῦτο ἐγένετο καὶ διὰ τὰς ἀτμομηχανὰς, πλείστας τελειοποιήσεις, ὧς ἡδὲ δὲν δύναται τις νὰ ὑπονοήσῃ. Ὅπως δὲ νῦν ἔχει ἡ ἡλιακὴ μηχανὴ τῆς Τουρῶνης, δύναται νὰ θεωρηθῇ ἐτοίμη ἵνα ἀπὸ τοῦδε ἐκ τῆς ἐπιστημονικῆς θεωρίας μεταβῇ εἰς τὴν πρακτικὴν ἐφαρμογὴν. Οὕτε πολὺδάπα-

νός ἐστίν, οὔτε πρὸς ἐγκατάστασιν δύσκολος, ἀλλ' οὔτε κινδυνώδης καὶ ἀκροσφαλὴς πρὸς χρῆσιν· ὥστε ὅφ' ὁποιανδήποτε ἐποψίν καὶ ἂν τὴν ἐξετάσῃ τις, ἀποκρίνεται θριαμβευτικῶς πρὸς ἀπάσας τὰς ἐνστάσεις. Δυνάμεθα δὲ νὰ εἰπώμεν ὅτι αὕτη παρέχεται πρὸς ἀπάσας τὰς βιομηχανικὰς χρήσεις εἰς ὧς δύναται νὰ ἐφαρμοσθῇ ἡ ἡλιακὴ θερμότης, ἰδίως δὲ ἐν ταῖς τροπικαῖς χώραις ἐν αἷς γίνεται ἡδὲ ἐπαίσθητὴ ἡ ἑλλειψὶς πάσης ἄλλης καυσίμου ὕλης διὰ τὰς ἀνάγκας τῆς βιομηχανίας, ἐκτὸς τοῦ ἡλίου. Ἐν μέλλοντι, ὅπερ δύναται τις νὰ ὑποθέσῃ ὡς λίαν προσεχές, δὲν θὰ ὑπάρχῃ ἄλλη καυστικὴ ὕλη ἐκτὸς τοῦ ἡλίου, καὶ ἄλλαι μηχαναὶ πλὴν ἐκείνων αἵτινες θὰ κινῶνται διὰ τῆς θερμότητος τοῦ φωστήρος τούτου. Τότε θὰ εὖρωσι βεβαίως τὰ μέσα πρὸς ταμίευσιν τῆς ἡλιακῆς ταύτης θερμότητος, διότι δὲν δύναται τις νὰ ἔχῃ πάντοτε ἀνέφελον οὐρανόν.

Πιθανὸν νὰ φανῇ ἀστεία παραδοξολογία τὸ νὰ εἴπῃ τις ὅτι εἰς τὸν ἥλιον οἱ μέλλοντες αἰῶνες, ὅταν τὰ ἀνθρακωρυχεῖα ἐξαντληθῶσι, θὰ προσφύγωσι διὰ θερμότητα καὶ δύναμιν, ὧν ἡ βιομηχανία καὶ ἡ οἰκιακὴ οἰκονομία δέονται.

Οὐδὲν ὅμως μᾶλλον τούτων εὐαπόδεικτον. Σήμερον ὅτε εἶναι πιθανὸν ὅτι ἡ δύναμις, ἡ κίνησις, ἡ θερμότης, τὸ φῶς, ὁ ἡλεκτρισμός, ὁ μαγνητισμός δὲν εἶναι ἄλλο ἢ τὸ ἀποτέλεσμα τροποποιήσεων μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς ἀρχῆς, καὶ τὸ ἀποτέλεσμα κυμάνσεων τοῦ ἀκατανόητου ἢ ἀβαροῦς τοῦτου βευστοῦ, τοῦ ἐπικαλουμένου αἰθέρος, σήμερον τοιαύτη βεβαίωσις ὅτι ὁ ἥλιος εἶναι ἡ μόνη θερμαντικὴ ὕλη, ἡ μόνη δύναμις, δὲν πρέπει πλέον νὰ διεγείρῃ ἐν οὐδενὶ τὸ μείδιμα καὶ τὴν δυσπιστίαν. Ἀπὸ τοῦδε πᾶσα καύσιμος ὕλη, πᾶσα δύναμις δέον νὰ νομίζεται ὡς μερὶς τῆς ἡλιακῆς θερμότητος. Τί ἐστὶν ὁ λιθάνθραξ; ὀρυκτὸς ἄνθραξ· ὁ δὲ ἄνθραξ οὗτος δὲν ἐνεβλήθη εἰς τὰ φυτὰ διὰ τῆς θερμότητος τοῦ ἡλίου, οὐ τινος ἐστὶν τὸ ἰσοδύναμον; Τὸ ἀνθρακικὸν δὲ τοῦ ἀέρος βοηθούμενον ὑπὸ τῆς ἡλιακῆς ἀκτινοβολίας ἀποσυντίθεται ἐν τῇ ἐπαφῇ τῶν φυτῶν. Ὁ ἄνθραξ ἐμβάλλεται εἰς τὸ φυτὸν, καὶ τὸ δξυγόνον ἐπιστρέφει εἰς τὸν ἀέρα, ἵνα ἀναμιχθῇ μετ' ἐκείνου ὅστις ἐν αὐτῷ ἡδὲ ὑπάρχει, καὶ χρησιμεύει εἰς ἀναπνοὴν τῶν ζώων. Λοιπὸν ἄνευ τοῦ ἡλίου οὐδεμία βλάστησις, ἄνευ δὲ βλαστήσεως οὐδεὶς ἄνθραξ, ἄνευ ἄνθρακος οὐδὲ λιθάνθρακες. Καὶ ὁ μόνος ὁ λιθάνθραξ ἀποδίδει τὴν θερμότητα τοῦ ἡλίου, ἥτις εἶχεν ἐναποταμισθῇ ἐν αὐτῷ, καὶ διὰ τοῦτο ὁ μέγας μηχανικὸς Ροβέρτος Στιφενσὼν, δημιουργὸς τῶν πρώτων σιδηροδρόμων ἐν Ἀγγλίᾳ, ἔλεγε βλέπων ἀτμομηχανὴν προχωροῦσαν: Δὲν κινεῖ τὴν ἀτμομηχανὴν ταύτην ὁ λιθάνθραξ, ἀλλ' ἡ θερμότης τοῦ ἡλίου ἥτις ἐνέβαλλε τὸν ἄνθρακα εἰς τὸν λιθάνθρακα πρὸ

χιλιάδων αἰώνων. Αἱ ἀτμάμαξαι οὐδὲν ἄλλο εἰσὶν ἢ τοῦ ἡλίου ἱπποί. Παρομοίαν σύγκρισιν δύνανται νὰ κάμῃ τις τοῦ οἴνου καὶ τοῦ οἴνοπνεύματος, ὅπερ ἐμπεριέχει, οἱ δὲ Βορδιγαλλίνοι δὲν χρωῖνται ἀπλῶς σχήματι ῥητορικῷ ὅταν παραβάλωσι τὸν ἐξάισιον αὐτῶν οἶνον τῆς Σωτέρνης, χρώματος χρυσοῦ στάχυος, πρὸς ἥλιον ἐγκλεισμένον εἰς φιάλην.

Ὅταν τὸ ὕδωρ ἀνυψωθῇ εἰς τὸν ἀέρα ἐν εἵδει ἀτμοῦ, τίς τὸ ἀνύψωσεν; ἡ θερμότης τοῦ ἡλίου. Ὅταν τοῦτο καταπίπτῃ ὡς βροχὴ μεταβαλλόμενον εἰς χειμάρρους καὶ ῥυάκας, οὗς διοχετεύοντες διευθύνουμεν ὑπὸ τὸν ὑδραυλικὸν τροχόν, τίς κινεῖ τὸν τροχόν τοῦτον; ὁ ἥλιος, διότι οὗτος ἀνύψωσε πρῶτον τὸ ὕδωρ. Ὅταν ὁ ἄνεμος πνέῃ ἐπὶ τὰς πτέρυγας μύλου, ἐπὶ τὰ ἱστία πλοίου, τίς κινεῖ τὸν μύλον καὶ τὸ πλοῖον; ὁ ἥλιος, διότι τί ἐστὶν ἄνεμος; ῥεῦμα προελθὸν ἐκ τῆς θερμάνσεως στρώματος ἀέρος, ὅπερ ἀρχικῶς ὑπὸ τοῦ ἡλίου, ζητεῖ νὰ τεθῇ εἰς ἰσορροπίαν μὲ στρώματα τῆς αὐτῆς πυκνότητος· διὸ ἀνυψοῦται, κινεῖται, ἐν ᾧ ἄλλος ὄγκος ἀέρος ἡσσον θερμὸς καταλαμβάνει τὴν θέσιν αὐτοῦ.

Αἱ παλῖρροιαι τῶν ὁποίων σκέπτονται νὰ χρησιμοποιῶσι τὴν ὠθητικὴν δύναμιν, τί εἰσιν αὐταί; μερὶς θερμότητος ἡλιακῆς, ἐπειδὴ αἱ θάλασσαι ἀποτελοῦνται ἐκ τοῦ ἀθροίσματος ὅλων τῶν χειμάρρων, ὅλων τῶν ποταμῶν, οἵτινες καταβαίνουσιν εἰς τὴν κοινὴν δεξαμενὴν αὐτῶν, τουτέστι τὸν Ὠκεανόν, ὅστις καλύπτει τὰ τρία τέταρτα τῆς ἐπιφανείας τῆς σφαίρας. Πλὴν τοῦτου δὲν παράγονται αἱ παλῖρροιαι αὗται ὑπὸ τῆς ἡνωμένης ἑλξεως τῆς σελήνης καὶ τοῦ ἡλίου ἐπὶ τῆς γῆς; Οὕτω λοιπὸν πάντοτε καὶ πανταχοῦ ὁ ἥλιος.

Οὐδόλως λοιπὸν παρὰδόξον ν' ἀποκαλέσωμεν τὸν ἥλιον μέλλουσαν ἀποθήκην καυσίμου ὕλης, καὶ ταμειυτήριον δυνάμεως, εἰς ἃ αἱ ἐπερχόμεναι γενεαὶ μέλλουσι μετ' οὐ πολὺ ν' ἀπευθύνωνται. Καὶ διὰ τοῦτο οἱ σοφοὶ καὶ οἱ μηχανικοὶ πάσης ἐποχῆς, ὁ Εὐκλείδης, ὁ Ἀρχιμήδης, ὁ Ἐρώων, ὁ Σολομών δὲ Κάους, ὁ Βυρῶν, ὁ Σωσσὺρ, ὁ Βελιδῶρ, ὁ Ἐρτγκελλος, ὁ Πουλλιὲ, ὁ Ἐριξὼν ἐφρόντισαν περὶ τοῦ τρόπου δι' οὗ δύναται τις ἐπωφελῶς νὰ ἀφαρπάσῃ ἀπὸ τοῦ λαμπτήρος τοῦτου μέρος τοῦ θερμογόνου τοῦ διὰ τὰς χρεῖας τῆς πτωχῆς ταύτης γῆς.

Ὁ κόσμος δὲν θ' ἀπωλεσθῇ δι' ἑλλειψιν λιθάνθρακος· ἀλλ' ὁ λιθάνθραξ θὰ ἐκλείψῃ ταχέως καὶ πολὺ τάχιον ἢ ὅσον ὑπελόγησεν ὁ Ἐριξὼν, διότι ἡ ἐξορυσσομένη ποσότης προχωρεῖ διπλασιαζομένη πανταχοῦ κατὰ μέσον ὅρον ἀνὰ πᾶσαν δεκαετίαν ἢ δεκαπενταετίαν. Οὐχὶ πλέον κατὰ χιλιάδας ἐτῶν πρέπει νὰ υπολογίζῃ τις διὰ τὴν Εὐρώπην, ὅπως συνέθιζον πρὸ πολλοῦ νὰ κάμνωσιν, ἀλλὰ κατὰ αἰῶνας, ὧν ὁ ἀριθμὸς εἶνε πολὺ μικρὸς. Ἦδη ἡ Ἀγγλία υπολογίζει κατὰ

πιν ἐρευνῶν, ἀντιφατικῶν ὅμως, γενομένων μετὰ φροντίδος ἐπιμελοῦς, αἵτινες τέως ἔληξαν εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι τὸ μέγα ὑπόγειον κρᾶτος αὐτῆς κενωθήσεται μετὰ δύο ἢ τρεῖς αἰῶνας τὸ πολὺ. Τὸ Βέλγιον, ἡ Γερμανία, ἡ Γαλλία καὶ αἱ λοιπαὶ λιθανθρακοῦχοι χῶραι τῆς Εὐρώπης δὲν θὰ ἔχωσιν ἐπὶ πλεῖον χρόνον. Αἱ Ἠνωμέναι Πολιτεῖαι τῆς Βορείου Ἀμερικῆς καὶ ἡ Κίνα, πλουσιώτεραι κατὰ τοῦτο, θὰ ἔχωσιν ἴσως ἐπὶ χιλιετηρίδα προμήθειαν λιθανθράκων, καὶ πλεον οὐ. Μετὰ ταῦτα ποῦ ν' ἀποταθῶμεν; εἰς τὸν ἥλιον.

Ἀκούω τινα ἀποκρινόμενον· «Θὰ ἔχητε τὸν ἡλεκτρισμόν». Ὁ ἡλεκτρισμὸς εἶνε πολυδάπανος ὡς μηχανικὴ δύναμις. Δέον μετὰ τῶν ἡλεκτρικῶν στηλῶν νὰ καίωμεν οὕτως εἰπεῖν χαλκόν, ψευδάργυρον καὶ νὰ καταναλίσκωμεν δξέξ. Ἀλλ' ἐν χιλιόγραμμον χαλκοῦ, ψευδαργύρου, δξέων, παριστῶσιν ἕκαστον ἐν τῇ δαπάνῃ τῶν καὶ πρὸ πάντων πολλὰ χιλιόγραμμω λιθάνθρακος, ἅτινα ἐδέησε νὰ δαπανηθῶσι διὰ ν' ἀποκτηθῶσι ταῦτα. Ἐν τῇ μεθόδῳ τῆς καμινείας τοῦ χαλκοῦ ἐν χρήσει ἐν Οὐαλίξ καίουσιν μέχρι 16 χιλιόγραμμων ἄνθρακος πρὸς ἀπόκτησιν 1 χιλιόγραμμου χαλκοῦ. Λοιπὸν περιστρεφόμεθα εἰς πλημμελὴ κύκλον, ὑποθέτοντες ὅτι αἱ ἡλεκτρικαὶ μηχαναὶ θὰ δυνήθωσι ν' ἀντικαταστήσωσι χρησίμως καὶ οἰκονομικῶς τὰς ἀτμομηχανάς. Μία μόνον περίπτωσις δύναται νὰ μᾶς κλονίσῃ, δηλαδὴ ἡ τῆς θερμοηλεκτρικῆς στήλης, δι' ἧς σχεδὸν ἀνεξόδως δυνάμεθα ν' ἀποσυνθέσωμεν τὸ ὕδωρ εἰς τὰ δύο αὐτοῦ στοιχεῖα, τὸ ὀξυγόνον καὶ τὸ ὑδρογόνον. Τὸ ὕδωρ, ὅπερ τοσοῦτον ἀφθόνως ὑπάρχει διακεχυμένον ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς σφαίρας καὶ εὐρίσκεται ἀπανταχοῦ.

Διὰ τοῦ μέσου τοῦτου τὸ πρόβλημα θὰ ἐλύετο διότι θὰ ἔθετεν εἰς τὴν διάθεσιν πάντων σχεδὸν ἀντ' οὐδενὸς τὰς δύο μεγίστας πηγὰς τοῦ φωτός, τῆς θερμότητος καὶ τῆς δυνάμεως, τὸ ὀξυγόνον καὶ τὸ ὑδρογόνον. Ἀλλ' ἐτι καὶ ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ τίς ἤθελεν ἐπενέγκῃ τὴν τοσοῦτον ἀπροσδόκητον λύσιν τοῦ ζητήματος; Ὁ ἥλιος, διότι διὰ τῆς θερμοηλεκτρικῆς στήλης ὑποθέτομεν ὅτι δύναται νὰ παραχθῇ ὁ ἡλεκτρισμὸς τῆς ἡλιακῆς θερμότητος, ὥστε νὰ δύναται ὠφελίμως ν' ἀποσυντίθῃται τὸ ὀξυγόνον καὶ τὸ ὑδρογόνον· εἰ δὲ μὴ θὰ ἐχρειάζετο τοῦλάχιστον τόση θερμότης διὰ τὴν ἀποσύνθεσιν αὐτῶν ὅσην θὰ ἐδίδον ταῦτα ἀνασυντιθέμενα. Νέα ἐπιδιώξεις ἀρχῆς, ἣν δὲν διορῶσιν οἱ ἀφελεῖς ἐφευρέται, οἵτινες ἐπιμένουσιν ἐπιδιδόνοντες διὰ τῶν συνήθων στηλῶν τὴν λύσιν τοῦ μεγάλου προβλήματος, τῶν οἰκονομικῶν κινητηρίων μηχανῶν, καὶ τῆς καυσίμου ὕλης τοῦ μέλλοντος.

Ὅσον δὲ διὰ τὴν ἄμεσον ἀποταμίευσιν τῆς ἡλιακῆς θερμότητος διὰ σωμάτων εὐθερμαγωγῶν ἢ ἀπορρόφητικῶν εἴτα δὲ ἀπομονομένων, π.χ. διὰ λίθων μελάνων σπογγωδῶν ἐκτιθεμένων εἰς

τὸν ἥλιον, καὶ ῥιπτομένων ἐκείθεν εἰς μέγα δοχεῖον ὅπως ἐπισωρεύωσι τὴν χιόναν εἰς τὰ παγοποιεῖα, οὐδὲν ὑπάρχει ἀδύνατον ὡς πρὸς τοῦτο. Θὰ ἐρρίπτοντο οἱ λίθοι εἰς τὸ ὕδωρ ἐν ἀνάγκῃ καὶ οὕτω θὰ παρήγετο εὐκόλως ἡ θερμοκρασία τοῦ θρασμοῦ τοῦ ὕδατος καὶ τι πλεον. Οἱ Ἰνδοὶ τῆς Καλλιφορνίας βράζουσι τοιοῦτοτρόπως τὸ ὕδωρ ἐντὸς καλαθίων λύγου (λυγαριᾶς), τοσοῦτον λεπτῶς πεπλεγμένων, ὥστε οὐδεμία ῥυτίς ῥευστοῦ δύναται νὰ ἐκφύγῃ, καὶ διὰ τοῦτο ῥιπτουσιν εἰς τὸ ὕδωρ λίθους πεπυρακτωμένους ἐν τῷ πυρί. Τὸ ἔχυρον, τὰ ἐκπρίσματα τοῦ ξύλου, τὸ ἔριον, τὸ πετρελόν, ὁ περιορισμένος ἀὴρ εἰς σώματα ἀπομονωτικά, διατηροῦντα τὴν θερμότητά. Ἡδυνάτῃ τις νὰ περικυκλώσῃ διὰ διπλοῦ περικαλύμματος τοῦ εἶδους τοῦτου τὴν δεξαμενὴν τὴν περιέχουσαν τοὺς ἐν τῷ ἡλίῳ θερμανθέντας λίθους ἡμῶν, καὶ θὰ εἶχεν οὕτως ἀποθήκευσιν θερμότητος ἡλιακῆς, ὅπως ἀποθήκευσιν πάγου. Εἴτε περὶ διατηρήσεως τοῦ ψύχους πρόκειται εἴτε τῆς διατηρήσεως τῆς θερμότητος, τὸ πρόβλημα εἶνε τὸ αὐτό. Λοιπὸν ὁ πάγος διατηρεῖται πολὺ καλὰ, ἐτι δὲ καὶ ἐπὶ τῶν πλοίων, ἅτινα καὶ ἔκτοντάδας χιλιάδων τόννων κατ' ἑτος τὸν μεταφέρουσιν ἐκ τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν, ἰδίως δὲ ἐκ τοῦ λιμένος τῆς Βοστώνης, δι' ὅλων τῶν τροπικῶν θαλάσσων. Αἱ ἀνατολικαὶ Ἰνδίδαι, ἡ Νότιος Ἀμερικὴ δέχονται οὕτω τὴν τοῦ πάγου προμήθειαν αὐτῶν, ἥτις φθάνει εἰς αὐτοὺς σχεδὸν ἄνευ ἐκροῆς. Ὀλίγα ἐκπρίσματα ξύλου καὶ ὀλίγα στίβας παράγουσιν ὅλον τὸ θαῦμα. Τὸ αὐτὸ ἔσται προκειμένου ν' ἀποθηκεύωμεν ἢ καὶ ἐν ἀνάγκῃ νὰ μετακομίζωμεν τοὺς περιέχοντας τὴν ἡλιακὴν θερμότητα ὄγκους. Ἐνταῦθα ἡμεῖς δίδομεν ἀπλῶς τὸ ἔμβρυον τῆς ἰδέας, ἔςθ' ὅμως βέβαιος, ὅτι ἐν καιρῷ τῷ δέοντι θὰ ἐμφανισθῇ σοφὸς τις, ὅστις θὰ εὕρῃ τὴν πρακτικὴν μορφήν αὐτῆς, τὸν τρόπον δηλονότι τῆς βιομηχανικῆς ἐφαρμογῆς.

Φαίνεται λοιπὸν βέβαιον ὅτι ὁ ἥλιος μέλλει νὰ εἶναι ἡ καύσιμος ὕλη τῆς αὔριον, καὶ νομίζω ὅτι ὁ μέγας ἐγκυκλοπαιδικὸς τοῦ μεσαιῶνος, ὁ Δάντης, προέβλεπε τοῦτο ὅτε ἀνεφώνει ἐν τῷ ἀπαρμύλλῳ ποιήματι αὐτοῦ: *Guarda il calor del sol che si fa vino*—Ἰδὲ τὴν θερμότητα τοῦ ἡλίου ἥτις μεταβάλλεται εἰς οἶνον, ὡς νὰ ἔλεγεν: εἰς πᾶν ὅ,τι δύναμις, πᾶν ὅ,τι ζωὴ, πᾶν ὅ,τι φῶς.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΚΟΡΑΕΛΛΑΣ.

ΑΕΡΟΣΤΑΤΑ ΝΑΥΤΗΣΑΝΤΑ ΕΝ ΘΑΛΑΣΣῃ

Μετὰφρασις Ν. Α. Λεβίδου.

Ὀλίγαι ἀναβάσεις δι' αεροστάτου ἐφείλκυσαν τόσῳ πολὺ τὴν προσοχὴν τῶν ἀνθρώπων, ὅσον ἡ γενομένη τῇ 31 Αὐγούστου 1874 ἐν τῷ πορθμῷ τοῦ Καλαί, (μεταξὺ Ἀγγλίας καὶ Γαλλίας), ὑπὸ

τοῦ αερονάυτου Δυρῦφ, ὃν ἠκολούθησεν εἰς τὴν ἀνάβασιν καὶ ἡ σύζυγός του. Ἀλλὰ καὶ εἰς ὀλίγας ἀναβάσεις τοιαύτας συνέβησαν τόσῳ πολὺ δραματικὰ ἐπεισόδια· ἐπειδὴ δὲ ὁλόκληρος ὁ τύπος ἐπραγματεύθη τὰς περιπετείας τῆς συγκινοῦσας ταύτης ὑποθέσεως, ἡμεῖς συντομώτατα θέλομεν γράψαι περὶ αὐτῆς.

Τῇ Δευτέρᾳ τὴν 31 Αὐγούστου ἔπνεεν ἐν τῷ Καλαί ἄνεμος λίψ, καὶ τὰ κύματα τοῦ ἀέρος ὠθοῦντο πρὸς τὴν Βόρειον θάλασσαν. Τὸ Τρίηρωμον αερόστατον ἦτο ἑτοιμον πρὸς ἀνάβασιν ἐν τῷ μέσῳ τῆς πλατείας τοῦ Καλαί, πληθὺς δὲ ἀνθρώπων μεγάλην παρίστατο μετ' ἀγωνίας εἰς τὰς προπαρασκευαστικὰς ἐργασίας τῆς ἀναβάσεως. Περὶ τὴν πέμπτην ὥραν ὁ ἄνεμος, ὅστις δὲν εἶχε μεταβληθῇ, ἔμελλε νὰ διευθύνῃ, ὡς ἦτο πεπωμένον, τοὺς αερονάυτας πρὸς τὰς ἀπείρους ἐκτάσεις τοῦ Ὠκεανοῦ· ὁ δὲ ἡμέτερος ὅμως καὶ αἱ Ἀρχαὶ τῆς πόλεως ἐναντιοῦνται εἰς ἀνάβασιν, ἥς ἡ ἔκβασις προμηνύεται φανερώς ὀλεθρία. Ὁ Δυρῦφ ἀφ' ἐτέρου ὑποχωρεῖ εἰς τὰς ἐπιμόνους παρακλήσεις αὐτῶν, ἀφίνων τὸ αερόστατον πεπληρωμένον μέχρι τῆς ἐπαύριον, οἱ θεαταὶ ἀναχωροῦσιν ἄνευ θορύβου καὶ δυσχερασίας, οἱ πλεῖστοι μάλιστα χαίρουσιν, ἀναλογιζόμενοι, ὅτι οἱ αερονάυται δὲν διακινδυνεύουσι τὴν ζωὴν χάριν τῆς ματαίας εὐχαριστήσεως τοῦ ὄχλου.

Ἀνεχώρησε λοιπὸν καὶ ὁ Δυρῦφ μετὰ τῆς συζύγου τοῦ ἀπὸ τῆς πλατείας· ἀλλὰ κατὰ τὴν ὥραν τοῦ γεύματος περικυκλοῦται αἶφνης ὑπὸ τινων νέων, οἵτινες εἰρωνεύονται αὐτὸν ἐπὶ δειλίᾳ, ἐμπνέουσιν αὐτὸν μετὰ πικρίας καὶ κατηγοροῦσι μάλιστα, ὅτι δὴθεν ἠθέλησε νὰ κρατήσῃ ὑπὲρ ἑαυτοῦ τὸ ἀντίτιμον τῶν πωληθέντων εἰσιτηρίων. Βεβαίως ἄνθρωπος ἀνδρείος καὶ θαρραλέος δὲν πρέπει νὰ λαμβάνῃ ὑπ' ὄψιν ὕβρεις τοσοῦτον πικρὰς ὅσον καὶ ἀδίκους· ἀλλ' οἱ σύζυγοι Δυρῦφ, ἐπειδὴ ἐνόμισαν, ὅτι ἡ τιμὴ αὐτῶν προσεβάλλετο, ἐπιστρέφουσιν εἰς τὴν πλατείαν τοῦ Καλαί, καὶ ἐν ἀγνοίᾳ πάντων τῶν κατοίκων τῆς πόλεως ἀρχίζουν νὰ ἀναβαίνωσιν εἰς τὸν οὐρανὸν τῇ 7 ὥρᾳ μ.μ.

Μόλις ὅμως τὸ αερόστατον εἶχεν ἀναχωρήσει, καὶ εὐθὺς ἡ εἰδησις διεδόθη ἀνὰ πᾶσαν τὴν πόλιν. Ἀμέσως χιλιάδες θεατῶν σπεύδουσι πρὸς τὴν προκυμαίαν καὶ συνοδεύουσι διὰ τῶν βλεμμάτων ἐκπεληγμένοι τὸ αερόστατον, ὠθούμενον ὑπὸ τῶν ἀνέμων πρὸς τὸ πέλαγος. Ἐγὼ δὲ, ὁ διηγούμενος ταῦτα, εὐρεθεὶς τότε μεταξὺ τῶν θεατῶν, οὐδέποτε θέλω λησμονῆσαι τὴν συγκίνησιν, ἥτις κατέλαβε τὸν λαόν, ὅτε ἐθεώρει τοὺς δυστυχεῖς ἐκείνους νεαροὺς συζύγους σπεύδοντας ἴσως πρὸς τὸν ὀδυνηρότατον τῶν θανάτων!

Ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας οὐδεμία εἰδησις περὶ τῶν ἀνδρείων αεροπόρων· πάντες νομίζουσιν αὐτοὺς καταποντισθέντας εἰς τὰ βάθη τοῦ Ὠκεανοῦ, ὅτε ἐξείφνης ὁ δὲ ἡμέτερος τοῦ Καλαί λαμβάνει ἐξ

Ἀγγλίας τὸ ἐξῆς τηλεγράφημα: «Ὁ ἀεροναύτης Δυρὺφ καὶ ἡ σύζυγος αὐτοῦ ἐφθάσαν σήμερον εἰς Γριμσβάϊ (ἐν Ἀγγλίᾳ). Ἐσώθησαν ὑπὸ ἀλιευτικοῦ πλοίου, ἀφοῦ ἐπὶ δύο ὥρας διέμειναν ἐντὸς τοῦ ὕδατος». Κατόπιν εἰδομεν καὶ ἡμεῖς τὸν Δυρὺφ, ἐμάθομεν δὲ παρ' αὐτοῦ τοῦτου τὰς δραματικὰς περιπετείας τοῦ ἐν τῷ οὐρανῷ ταξιδίου του.

Τῇ 7^ῃ μ. μ., ὅτε ἡ νύξ ἀρχίζει νὰ καλύπτῃ τὰ πάντα, ὁ ἀεροναύτης ἐν τῷ σκαφιδίῳ τοῦ ἀεροστάτου αὐτοῦ φαίνεται ἄνωθεν τῆς θαλάσσης. Βλέπων δὲ ὅτι διευθύνεται πρὸς τὸ ἀνοικτὸν πέλαγος, ἀποφασίζει παρευθῆς νὰ κρατῇ τὸ ἀερόστατον εἰς ὕψος οὐχὶ πολὺ ἀπὸ τῶν κυμάτων τοῦ Ὠκεανοῦ, καὶ τοῦτο διὰ νὰ εὐρίσκηται πάντοτε ἐντὸς τῆς ἀτμοσφαιρᾶς (ἐπειδὴ εἶναι γνωστὸν, ὅτι πολὺ ὑψηλὰ ἡ ἀτμόσφαιρα ἐκλείπει, ἄνευ αὐτῆς δὲ ὁ ἄνθρωπος δὲν δύναται νὰ ζήσῃ). Καὶ αὐτὸς καὶ ἡ σύζυγός του εἶναι ἀτάραχοι καὶ θαρραλέοι. Ἀλλὰ μετ' οὐ πολὺ ἡ νύξ καλύπτει μὲ σκότη φοβερά τὸν ὁρίζοντα, πρὶν ἢ δὲ ὁ ἥλιος διαλύσῃ αὐτὰ, θέλουσι παρῆλθαι ὥραι μακρὰι μέχρι πρωίας. Καὶ ὅμως οἱ ἀεροναῦται δὲν ἀποβάλλουσι τὰς περὶ σωτηρίας ἐλπίδας· διότι, διακρίνοντες μακρόθεν τοὺς φάρους τῆς Ἀγγλίας, νομίζουσιν, ὅτι τὰ ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων ἀναπτόμενα ἐκεῖνα φῶτα εἶναι καλοὶ οἰωνοί. Ἡ θάλασσα εἶναι ὀλίγον φωσφορολαμπής, καὶ ἀπὸ τοῦ ὕψους τῶν ἀνέμων οἱ σύζυγοι ἀδιακόπως παρατηροῦσι τὴν ταραχὴν τῶν κυμάτων. Ἐνίοτε διακρίνουσι τὴν νυκτερινὴν ἀναπῆδησιν πλήθους δελφίνων, διασκεδάζοντων ἐν μέσῳ ἀφριζόντων κυμάτων· καὶ ἄλλοτε πάλιν ὁ ἐρυθρὸς φανὸς ἀλιευτικοῦ πλοιαρίου μόλις ἀναφαίνεται εἰς τὸν ὁρίζοντα. Ὁ Δυρὺφ τοσοῦτον εἶναι καταβεβλημένος ἐκ τοῦ κόπου, ὥστε ὁ ὕπνος καταλαμβάνει αὐτὸν, καὶ ἂν ἡ σύζυγος δὲν παρακινή αὐτὸν νὰ ἐπιτηρῇ τὴν πορείαν τοῦ Τριχρώμου, θέλει ἀποκοιμηθῇ ἐντὸς τοῦ σκαφιδίου.

Τέλος πάντων αἱ ὥραι παρέρχονται, τὰ πυκνὰ σκότη διαλύονται, αἱ πρῶται τοῦ ἡλίου ἀκτῖνες ῥίπτουσι τὴν θερμότητα αὐτῶν, . . . ἡ ἡμέρα πρόκειται νὰ ἀνατείλῃ. Εἶναι πέμπτη ὥρα τῆς πρωίας, πρὸ δέκα δὲ ὥρῶν οἱ ἀεροναῦται ἵπτανται ἄνωθεν τοῦ Ὠκεανοῦ, διευθυνόμενοι ἀδιακόπως ἀρκτικοδυτικῶς. Ὁ Δυρὺφ ἀρχίζει νὰ ἀναγνωρίζῃ τὴν διεύθυνσιν, καὶ εἶναι βέβαιος, ὅτι φέρεται πρὸς τὰς ἀκτὰς τῆς Νορβηγίας· πόσον ὅμως ἀπέχει; Τὸ ἀερόστατον θέλει τάχα δυνηθῇ νὰ κρατηθῇ ἐπὶ πολὺ εἰς τὸν ἀέρα, ἵνα κατορθώσῃ νὰ φθάσῃ εἰς τὴν παραλίαν;

Καθ' ἣν στιγμήν αἱ σκέψεις αὐταὶ ἐγεννῶντο ἐν τῇ κεφαλῇ τοῦ Δυρὺφ, βλέπει οὗτος ἀλιευτικὸν πλοιαρίον, ὅπερ ἐλοξοδρόμει καὶ ἐφαίνεται ὡσεὶ ἤθελε νὰ πλησιάζῃ πρὸς τὸ ἀερόστατον. Τὸ πλοιαρίον ἐκεῖνο εἶναι ἡ σωτηρία. Ὁ Δυρὺφ δὲν ἀμφιβάλλει πλέον· ἔλκει λοιπὸν

τὸ γλωσσίδιον, ὅπερ ἐμποδίζει τὴν εἰσβολὴν τοῦ ἀέρος εἰς τὸ ἀερόστατον, παρευθῆς τὸ ἀερόστατον καταπίπτει μεθ' ὁρμῆς, καὶ τὸ σκαφίδιον μετ' οὐ πολὺ ἀρχίζει νὰ κτυπᾷ τὸν ἀφρόν τῶν κυμάτων. Ἐπὶ δύο ὥρας ὥρας ὁ κύριος καὶ ἡ κυρία Δυρὺφ σαλεύονται τοιοῦτοτρόπως ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ Ὠκεανοῦ. Τὸ σκαφίδιον καλύπτεται ὑπὸ τῶν ὑδάτων, ἡ δὲ κυρία Δυρὺφ εὐρίσκεται αὐτόχρημα ὑπὸ τὸ ὕδωρ· μόνον ἡ κεφαλὴ αὐτῆς φαίνεται ἐπιπλέουσα· ἐνίοτε ὅμως κύματα ὡς βουνὰ κατασκεπάζουσι καὶ τὴν κεφαλὴν ἐπὶ δευτερόλεπτα, ἅτινα φαίνονται εἰς τὴν κυρίαν Δυρὺφ δολόκληροι ὥραι. Ὁ Δυρὺφ ἀφ' ἑτέρου δεικνύει εἰς τὴν σύντροφόν του τὸ πλησιάζον πλοιαρίον, τὴν λέμβον ῥιπτομένην εἰς τὴν θάλασσαν καὶ δύο ῥωμαλέους κωπηλάτας, πηδῶντας ἐντὸς αὐτῆς, ὅπως σπεύσωσιν εἰς βοήθειαν τῶν ναυαγούντων. Ἡ μικρὰ λέμβος τοῦ ἀλιευτικοῦ, μετὰ πολλοὺς ἀγῶνας καὶ μεγάλους κινδύνους, ἀρπάζει τέλος τὸ κινούμενον σχοινίον τοῦ ἀεροστάτου· ἐκυριεύθη λοιπὸν τὸ ἀερόστατον ὑπὸ τῶν ναυτῶν· παρὰσπόμενον ὅμως ὑπὸ ὁρμητικοῦ ἀνέμου, ἰδοὺ θέλει ἀνατρέφει τὴν ἐπιβίβασιν τῶν ἀεροναυτῶν. Ἡ στιγμή εἶναι φοβερά καὶ κινδυνώδης, πρόκειται περὶ τῆς ζωῆς τεσσάρων ἀνδρῶν. Τότε ὁ Δυρὺφ σύρει τὴν μάχαιράν του καὶ κόπτει τὰ σχοινία, τὰ ὅποια ἐκράτουν τὸ σκαφίδιον ἀπὸ τοῦ ἀεροστάτου. Ἐν τῶν ναυτῶν ἀπὸ τῆς θαλάσσης ὁ δὲ Δυρὺφ πίπτει καὶ αὐτὸς ἐν τῇ λέμβῳ, ὅπως ἐξησηθημένος. Τὸ ἀλιευτικὸν πλοιαρίον, τὸ διασῶσαν ναυαγούς ἀεροναύτας, διηυθύνετο παρ' ἄγγλου ναυτικοῦ, εἰς ὃν οἱ σύζυγοι Δυρὺφ ὀφείλουσι τὴν ζωὴν των.

Δὲν παρεσύρθη ὅμως μόνον ὁ Δυρὺφ ὑπὸ τῶν ἀνέμων ἐπὶ τῶν ὑδάτων τοῦ Ὠκεανοῦ. Διότι τῇ 7^ῃ Ἰανουαρίου 1785 ὁ Βλανκάρ διεπέρασε τὸν πορθμὸν τοῦ Καλαί· ὁ Ζαμβεκκάρης ἐν 1812 ἔπεισε ἐν τῇ Ἀδριατικῇ θαλάσσῃ μετὰ τοῦ ἀεροστάτου· ὁ Ἀρβάν ἐν 1846 ἔπει μικροῦ δεῖν ἐπνίγετο κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ἐν τῇ Μεσογείῳ. Οἱ δύο δὲ τελευταῖοι ἐσώθησαν, ὡς ὁ Δυρὺφ, ὑπὸ πλοίων, λυτρωσάντων αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ φοβερωτάτου τῶν θανάτων. Ἀλλὰ καὶ οἱ δύο πάλιν ἐγένοντο κατόπιν θύματα τῆς ἀνδρείας αὐτῶν, καὶ ὁ Ὠκεανὸς, ὃν κατὰ πρῶτον διέφυγον, ἐπέπρωτο νὰ γείνῃ ὁ τάφος αὐτῶν.

Ὁ ἀεροναύτης Γρήν, ὁ ἐκτελέσας 1400 ἀναβάσεις καὶ δις διαπεράσας τὸν πορθμὸν τῆς Μάγχης ἀπὸ τῆς Ἀγγλίας εἰς τὴν Εὐρώπην, πολυλάκις ἔπασεν ἐν τῇ θαλάσσῃ, ὅτε διέσχισε τοὺς ἀνέμους. Τὸ ἀερόστατον τοῦ Γρήν, ὠθούμενόν ποτε ὑπὸ τοῦ ἀνέμου, ἐπέπλεεν ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῶν κυμάτων· ὅτε δὲ ἀνυψοῦτο ὀλίγον, ὁ ἄνεμος παρέσυρεν αὐτὸ βιαίως. Μετὰ πολλῶν ὥρῶν τοιοῦτον πλοῦν, ὁ Γρήν διακρίνει μακρόθεν

γῆν, καὶ ὡς ἐκ θαύματος τὸ ἀερόστατον αὐτοῦ ῥίπτεται ἐπὶ τῆς παραλίας, οὐχὶ μακρὰν τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ταμέσεως ποταμοῦ.

Ἀλλὰ καὶ ὁ γράφων τὰ ὀλίγα ταῦτα παρεσύρθη ποτὲ ὑπὸ σφοδροῦ ἀνέμου, καὶ μάλιστα μετὰ τοῦ ἀεροναύτου Δυρὺφ, ὅστις κατέστη ὁ ἥρωας τῶν ἀπὸ τῆς θαλάσσης ἀναβάσεων. Συνέβη δὲ τοῦτο ἐν 1868 ἔτει. Ἀνέβημεν λοιπὸν ἀπὸ τοῦ Καλαί μὲ ἄνεμον πνέοντα ἀπὸ τῆς ξηρᾶς. Εἰς ὕψος 2,000 μέτρων εὐρίσκόμενοι, καὶ ἀφοῦ διεσχίσαμεν νέφη τινὰ οὐχὶ μεγάλα, παρετηρήσαμεν, ὅτι τὸ ῥεῦμα τοῦ ἀνέμου εἶχε ῥίψει ἡμᾶς ἄνωθεν τῆς Βορείας θαλάσσης. Ὁ ἄνεμος ἔπνεε σφοδρῶς, καὶ μετ' ὀλίγον εὐρέθημεν ἐν τῷ πελάγῃ, εἰς ἀπόστασιν 28,000 μέτρων ἀπὸ τῆς παραλίας. Ἀλλὰ μετ' οὐ πολὺ τὸ ἀερόστατον διηυθύνθη πρὸς τὰ κατώτερα στρώματα τῆς ἀτμοσφαιρᾶς, ὅπου τὸ ῥεῦμα τῶν ἀνέμων διευθύνεται πρὸς τὸ ἀντίστροφον τῶν ὑψηλοτέρων ῥευμάτων, τοιοῦτοτρόπως δὲ εὐρέθημεν πάλιν ἄνωθεν τοῦ Καλαί, ἀφ' ὅπου πληθὺς θεατῶν μετ' ἀγωνίας ἠκολούθει τὸν πλοῦν ἡμῶν διὰ τῶν βλεμμάτων. Περὶ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου, ἀφοῦ ὑψώθημεν 1,200 μέτρα, τὸ ἀερόστατον ἐκ νέου διηυθύνθη πρὸς τὸν Ὠκεανὸν, ἄνωθεν τοῦ ὁποίου, ὑψηλότατα εὐρίσκόμενοι, εἰδομεν τὸ μεγαλοπρεπὲς θέαμα τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου. Ῥεῦμα δὲ πάλιν κατώτερον ἐγένετο ἡ αἰτία τῆς ἀποβιβάσεως ἡμῶν ἐπὶ τῆς ξηρᾶς.

Καὶ ἄλλας ἐκ τῆς θαλάσσης ἀναβάσεις ἐξετέλεσεν ὁ Δυρὺφ, πάντοτε δὲ ἐσώθη ἐκ τῶν κινδύνων· εἶναι ὅμως ἀναμφισβήτητον, ὅτι αἱ ἐκ τῆς θαλάσσης ἀναβάσεις ἐκθέτουσι τὸν ἀεροναύτην εἰς τοὺς μεγίστους τῶν κινδύνων. Αἱ ὑπὲρ τὴν ξηρὰν, ὅταν διευθύνονται ὑπὸ πηδαλιούχου πεπειραμένου καὶ συνετοῦ, δὲν εἶναι τοσοῦτον ἐπικίνδυνον βεβαίως· ἀλλ' αἱ ὑπεράνω τοῦ Ὠκεανοῦ ἐπαπειλοῦσι κατὰ τοῦ ἀεροναύτου καταστροφὴν ἐντὸς τῆς ἀπείρου ἀδύσσου τῆς θαλάσσης.

Ἐπὶ τῆς πολιορκίας τῶν Παρισίων ὑπὸ τῶν Γερμανῶν ἐσχάτως δύο ἀερόστατα ἀπωλέσθησαν εἰς τὰ βάθη τοῦ Ἀτλαντικοῦ. Ὁ Πρίγγιψ δὲ καὶ ὁ Λακλάζ, (οὕτως ὠνομάζοντο οἱ ἀεροναῦται), δὲν ἀνευρέθησαν πλέον.

GASTON TISSANDIER.

ΕΞΗΓΗΣΙΣ ΤΩΝ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΩΝ ΦΑΙΝΟΜΕΝΩΝ

32.—Διατί ὅταν φυσήσωμεν διὰ τοῦ στόματος λυχνίαν ἢ φλόγα λαμπάδος, αὕτη σβέννυται;

Διότι ἀνανεοῦμεν ἀδιακόπως τὸν ἀέρα ὅστις περιβάλλει τὴν φλόγα καὶ ἀφαιροῦμεν τὴν θερμότητα αὐτῆς, αὕτη δὲ ἀποψυχομένη σβέννυται. Διὰ νὰ ἐξακολουθήσῃ δὲ ἡ καύσις τῶν αερίων ἅτινα παράγονται ἐκ τῆς τήξεως τοῦ κη-

ροῦ καὶ τῆς ἀποσυνθέσεως αὐτοῦ, ἀπαιτεῖται ὑψηλὴ θερμοκρασία, τὴν ὁποίαν πολὺ καταβιβάζομεν φυσῶντες τὴν φλόγα ὀλίγον ἰσχυρῶς.

ΛΥΣΙΣ ΔΙΑΛΕΚΤΙΚΩΝ ΑΠΟΡΙΩΝ

Ἀπονίπτομαι τὰς χεῖρας.

Οἱ ἀρχαῖοι, θέλοντες νὰ ἀποδείξωσι δι' ὁρατοῦ τινος σημεῖου, ὅτι δὲν μετέσχον ἀπρεποῦς τινος πράξεως, ἢ καὶ φόνου, συνειθίζον νὰ πλύνωσι τὰς χεῖρας ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ λαοῦ. Τοῦτο μεταφορικῶς ἐσήμαινεν ὅτι εἶχον τὰς χεῖρας ἀγνάς, ὅτι ἦσαν ἀθῶοι. Ἐντελὴ παράστασιν τῆς συνηθείας ταύτης περιέχει τὸ κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγέλιον, ἀφηγοῦμενον τὴν ἀκουσίαν συναίνεσιν τοῦ Πιλάτου εἰς τὴν καταδίκην τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

«Τί ποιήσω Ἰησοῦν τὸν λεγόμενον Χριστόν; Λέγουσιν αὐτῷ πάντες, Σταυρωθήτω. Ἰδὼν δὲ ὁ Πιλάτος ὅτι οὐδὲν ὠφελεῖ, ἀλλὰ μάλλον θόρυβος γίνεται, λαβὼν ὕδωρ, ἀπενίψατο τὰς χεῖρας ἀπέναντι τοῦ ὄχλου, λέγων, Ἀθῶός εἰμι ἀπὸ τοῦ αἵματος τοῦ δικαίου τούτου· ὑμεῖς ὀφείθετε.»

Ἐκ τῆς συνηθείας ταύτης προήλθεν ἡ παροιμιώδης χρῆσις τῆς φράσεως ἀπονίπτομαι τὰς χεῖρας, ἐχούσης οἶαν ἔννοian αἱ κοιναὶ ἐκφράσεις, «δὲν εἶμαι ἐνοχος», «δὲν ἀναλαμβάνω καμμίαν εὐθύνην», «οὐδὲν πρὸς ἐμέ.»

A. Σ. Β.

Τὸ κατωτέρω δημοσιευόμενον ἄσμα συναριθμεῖται μετὰ τῶν ἀρίστων προϊόντων τῆς δημόδους μουσῆς διὰ τὸ ὑψηλὸν τῶν εἰκόνων καὶ τὴν θαυμάτιαν μελαγχολίαν καὶ περιπέθειαν αὐτοῦ. Καὶ τοι δὲ τινες ἐθεώρησαν τοῦτο ἄηθες καὶ ξενότροπον καὶ πρὸς τὰς ιδέας καὶ τὴν ποιήσιν τῶν βορείων λαῶν συμφωνότερον, οὐδὲν ἦσαν ὅμως εὐχερῶς διαγινώσκει ἕκαστος τὴν γνησίαν ἑλληνικὴν αὐτοῦ ἐμπνευσιν, ἐκ τοῦ ζωηρότατου ἐκδηλουμένου αἰσθηματος τῆς πρὸς τὴν ζωὴν ἀγάπης, ὅπερ ὁμοίως καὶ πολλὰ ἕτερα δημοτικὰ ἄσματα ἐκφράζουσιν, καὶ ἐκ τῆς ἀπεικονίσεως τοῦ ζοφεροῦ ἱππῆως, τοῦ ἀνηλεοῦς τῶν ψυχῶν ἄρπαγος Χάρου, τῆς ἀναλλόγου ἐδρίσκειν ἐν πολλοῖς μυρολογοῖς. Τὸ προκείμενον ἄσμα μετεφράσθη εἰς πλείστας εὐρωπαϊκὰς γλώσσας, καὶ εἰς τὴν γερμανικὴν ἐμμέτρως ὑπὸ τοῦ περιηγητοῦ Γκαίτε, ὁ δὲ υἱὸς τοῦ φιλέλληνος Γερμανοῦ Θεοφίλου ἀπεικόνισεν ἐπιτυχῶς ἐν ἰδίῳ πινάκι τὴν περιγραφομένην ἐν αὐτῷ σκηνήν.

Π.

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ

Ο ΧΑΡΟΣ ΚΑΙ ΟΙ ΑΠΟΘΑΜΕΝΟΙ

Γιατ' εἶναι μαῦρα τὰ βουνὰ καὶ στέκουσιν βουρκαμένα; μὴν ἄνεμος τὰ πολέμα, μὴνὰ βρογὴ τὰ θέρνει; Κι' οὐδ' ἄνεμος τὰ πολέμα, κι' οὐδὲ βρογὴ τὰ θέρνει, μόνη διαβαίνει ὁ Χάροντας μὲ τοὺς ἀποθαμένους. Σέρνει τοὺς νιὸς ἀπὸ 'μπροστὰ, τοὺς γέροντας κατόπι, τὰ τρυφερά παιδόπουλα 'ς τὴ σέλλ' ἀραδιασμένα. Παρακαλοῦν οἱ γέροντες, τ' ἀγόρια γονατίζουν· —«Χάρε μου, κόνεψ' εἰς χωριὸν, κόνεψ' εἰς κρύα βρύσι, νὰ πιοῦν οἱ γέροντες νερό, κι' οἱ νιοὶ νὰ λιθαρίσουν, καὶ τὰ μικρὰ παιδόπουλα νὰ μάζουνε λουλούδια.» —«Κι' οὐδ' εἰς χωριὸν κόνεψ' ἄνω, κι' οὐδὲ 'σε κρύα βρύσι' ἔρχοντ' ἡ μάναις γιὰ νερό, γνωρίζουν τὰ παιδιὰ των, γνωρίζονται τ' ἀνδρόγυνα καὶ χωρισμοὺς δὲν ἔχουν.»

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

* * * Πρὸ πολλῶν αἰώνων φαντάζονται οἱ ἄνθρωποι ὅτι ἡ εὐτυχία εἶνε μέγας λίθος πολύτιμος, ὃ ὁποῖος εἶνε ἀδύνατον νὰ εὐρεθῇ, καὶ ζητεῖται πάντοτε ἄνευ ἐλπίδος. Ἀλλ' ὅχι· ἡ εὐτυχία εἶνε μᾶλλον μωσαϊκὸν συγκεῖμενον ἐξ ἀπείρων μικρῶν λίθων, οἱ ὁποῖοι καθ' ἑαυτοὺς μὲν μικρὰν ἔχουσιν ἀξίαν, ἀλλ' ἐνούμενοι ὁμοῦ καλλιτέχνως, ἀποτελοῦσι χάριεν σύνολον. Ὅταν κατορθώσῃ τις νὰ ἐκτιμήσῃ τὰς στιγμιαίας ἀπολαύσεις, αἱ δ' οὐρανὸς ἀποστέλλει εἰς πάντας, ἡ ζωὴ καθίσταται εὐχάριστος. Διὰ τὴν νὰ ἀτενίζωμεν πάντοτε μακρὰν πρὸς τὸν ὀρίζοντα, ἐνῶ ὑπάρχουσι τόσα ὠραῖα βόδα εἰς τὸν κήπον, ὃν κατοικοῦμεν; Κατ' ἐμὲ ἡ αἰτία δι' ἣν δὲν εὐρίσκομεν τὴν εὐτυχίαν, εἶνε ἔσως διότι τὴν ζητοῦμεν. (Mme de Girardin.)

* * * Μετὰ τοὺς ἀδάμαντας, ἡ κρίσις εἶνε τὸ σπανιότατον τῶν κειμηλίων. (La Bruyere.)

* * * Μὴ διψᾷς μεγάλων ἔργων, ἢ ὀρθότερον εἰπεῖν μὴ ἀποκάλει ἔργα μεγάλα τὰ πολύκροτα καὶ κατ' ἐπιφάνειαν λάμποντα. Ἀληθῶς μέγας ἐστὶν ὁ ὠφέλιμος ἄνθρωπος· τὸ δ' ἀγαθόν, ὅπερ σὺ ἐντὸς τοῦ κύκλου τῆς ἐνεργείας σου παρήγαγες, ἀποτελεῖ τὸ μόνον καὶ ἀληθὲς μεγαλεῖόν σου. (Zschokke.)

* * * Ἄν ἐπρόκειτο ν' ἀρχίσω τὴν ζωὴν μου, γινώσκων ὅσα τώρα γνωρίζω, δὲν θὰ ἐζήτην τὴν εὐτυχίαν, διότι ἤξεύρω ὅτι δὲν ὑπάρχει, ἀλλὰ θὰ ἐζήτην ἐπιμόνως τὴν ἀφάνειαν καὶ τὴν σιωπὴν, τὰς δύο θεότητας αἵτινες φυλάττουσι τὸ κατώφλιον τῶν εὐτυχιῶν. (Lamartine.)

* * * Ὁ ληστής σὲ δολοφονεῖ μὲ τὴν μάχαιραν· ὁ συκοφάντης μὲ τὴν γλῶσσαν. Ποία διαφορὰ ὑπάρχει μετὰξὺ τῶν δύο τούτων; Μία καὶ μόνη· Ὁ ληστής χρειάζεται ἀνδρίαν, ἐν ᾧ ὁ συκοφάντης εἶνε ἄνανδρος.

* * * Ὁ τόπος τότε διοικεῖται καλῶς, ὅταν τὰ μὲν ξίφη ᾔνε κεκαλυμμένα ὑπὸ σκωρίας, τὰ δὲ ἄροτρα στίλβωσιν.

Ὅταν αἱ σιταποθήκαι ᾔνε πλήρεις καὶ τὰ δεσμοκτήρια κενά.

Ὅταν οἱ ἀρτοποιοὶ ἐποχῶνται ἐπὶ πολυτελοῦς φορεῖου, οἱ δὲ ἱατροὶ περιπατῶσι πεζοί.

Ὅταν τῶν μὲν ναῶν αἱ κλίμακες ᾔνε κατετριμμένα, τῶν δὲ δικαστηρίων πλήρεις χόρτου. (Κινεζικὸν ἀπόφθεγμα.)

ΟΙΚΙΑΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

οἰκιακὴ χρῆσις τῆς ἀμμωνίας.

Εὐχρηστοτάτη εἰς πάντα καθαρισμὸν εἶναι ἡ ἀμμωνία εἰς ὑγρὰν κατάστασιν, ἢ δὲ εὐθηνῇ αὐτῆς τιμὴ προσθῆται οὐχὶ ὀλίγον εἰς τὰ πλεονεκτήματά της. Ἐξαιλεῖται πᾶσαν κηλίδαν, κυρίως δὲ ποιοῦνται χρῆσιν αὐτῆς εἰς καθαρισμὸν τῶν μαύρων μαλλίνων ὑφασμάτων, τῶν ὁποίων

ἀποκαθιστᾷ ζωηρότερον τὸ χρῶμα, ἐν ᾧ τοῦναντίον ἀμυροῖ τὸ τῶν βαμβάκερων.

Αἱ ἀκαθαρσίαι καὶ αἱ κηλίδες τῶν κατύπτρων καὶ τῶν ὑέλων ἐξαλειφονται εὐκολώτατα διὰ πανίου ἐμβραχέντος εἰς ἀμμωνίαν.

Εὐκολώτατα ἐπίσης καθαρίζονται αἱ ἐλαιογραφαίαι καὶ αἱ κεχρωματισμέναι θύραι καὶ τὰ παράθυρα. Ἀρκεῖ πρὸς τοῦτο ἐν τεμάχιον φλανέλλας εἰς τὸ ὁποῖον, ἀφ' οὗ βραχὴ μὲ θερμὴν σαπωνάδα, νὰ προστεθῇ μικρὰ ποσότης ἀμμωνίας.

Τὰ φυτὰ καὶ τὰ ἄνθη εἴτε εἰς γάστρας εἴτε καὶ εἰς τὴν γῆν, προσλαμβάνουσιν ἔκτακτον ἀκμὴν καὶ ζωηρότητα ὅταν ποτίζωνται δι' ὑδατος περιέχοντος δέκα ἢ δώδεκα σταγόνες ἀμμωνίας ἀνὰ ἐκάστην ὥραν.

ΠΡΑΚΤΙΚΑΙ ΓΝΩΣΕΙΣ

Διατήρησις πασσάλων καὶ λοιπῶν ξύλων.

Ὁ ἄνθρωξ εἰς τὴν συνήθη θερμοκρασίαν εἶναι ἀναλλοίωτος ἐν τῇ μετὰ τοῦ ἀέρος ἐπαφῇ. Ἐκ τούτου ἐννοεῖ ἕκαστος τὸν λόγον, δι' ὃν ἡ μελάνη καὶ αἱ μελανοὺ χρώματος εἰκόνες, τῶν ὁποίων τὸ χρῶμα κυρίαν θάσιν ἔχει τὸν ἄνθρακα, διατηροῦνται πάντοτε ζωηραὶ καὶ ἀμετάβλητοι, ὡς ἀποδεικνύουσι τὰ χειρόγραφα, τὰ ἀνακαλυφθέντα εἰς τὰς ἀνασκαφὰς τοῦ Ἡρακλείου. Πάντες δὲ οἱ χαρακτῆρες τούτων εἶναι λίαν εὐδιάκριτοι, ἂν καὶ παρῆλθον ἔκτοτε περίπου δύο χιλιάδες ἐτῶν, διότι ἐχαράχθησαν διὰ μελάνης, ἥτις ἦτο μίγμα ἄνθρακος καὶ ὑδατος κομμώδους.

Ὁ ἄνθρωξ διακρίνει ἀναλλοίωτος ἐντὸς τοῦ ὕγρου ἐδάφους καὶ διὰ τοῦτο συνειθίζουσι νὰ καίωσι τὴν ἐπιφάνειαν τῶν μεγάλων δοκῶν, τὰς ἄκρας τῶν πασσάλων καὶ τῶν λοιπῶν ξύλων, τὰ ὁποῖα πρόκειται νὰ μένωσιν ἐπὶ πολὺ ἐντὸς τοῦ ἐδάφους ἢ τοῦ ὕδατος. Οἱ ἀρχαῖοι ἐγίνωσκον καλῶς τὸ εἶδος τοῦτο τῆς διατηρήσεως τῶν ξύλων ἐντὸς τοῦ ἐδάφους, ὡς μαρτυροῦσι τὰ ἐξῆς παραδείγματα, διότι ἐξάγοντες ἐκ τοῦ ἐδάφους τοὺς πασσάλους τοῦ ναοῦ τῆς Ἀρτέμιδος ἐν Ἐφέσῳ, παρετήρησαν ὅτι ἦσαν ἐν πλείστῳ μέρει ἐξηνηρακωμένοι. Πρὸ ἐβδομήκοντα περίπου ἐτῶν εὗρον εἰς τὴν Μεγάλαν Βρετανίαν πλῆθος πασσάλων εἰς τὴν κοίτην τοῦ Ταμίσου ποταμοῦ κεχωσμένων εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο, ὅπου ὁ Τάκιτος ἀναφέρει ὅτι οἱ Βρετανοὶ ἐνέβαλον αὐτοὺς, ἵνα ἐμποδίσωσι τὴν διάβασιν τοῦ Καίσαρος. Οἱ πάσσαλοι οὗτοι ἦσαν εἰς καλλίστην κατάστασιν καὶ πολὺ ἀκόμη ἀντεῖχον κατὰ τὴν ἐξόρουξιν, διότι ἦσαν ἀρκούντως κεκαυμένοι κατὰ τὴν ἐπιφάνειαν. Ἄν δὲ δι' ἀσφάλτου ζεούσης ἔτι ἐπιχρίσωμεν τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ κεκαυμένου ξύλου, ἡ διατήρησις αὐτοῦ ἐπὶ μακρὸν χρόνον εἶναι ἔτι ἀσφαλεστέρα.¹

1. Ταμίον ἐπιστ. γνῶσεων, ὑπὸ Α. Κονστατινίδου.